

Työ- ja elinkeinoministeriö
Luonnos hallituksen esitykseksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annettua lakia (1146/2017).

Esityksen tavoitteena on erityisesti Business Finland Oy:n hoitamien julkisten hallintotehtävien määrittely lain tasolla sen varmistamiseksi, että yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen. Business Finland Oy on hoitanut kyseisiä tehtäviä jo aikaisemman sääntelyn perusteella. Lisäksi esityksen tavoitteena on tehdä lakiin muut muutokset, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi Business Finlandin toimintamallin tarkennuttua ja Business Finlandia koskevan lainsäädännön oltua voimassa yli neljän vuoden ajan.

Laissa muutettaisiin säännöstä Business Finland Oy:n tehtävistä. Yhtiön tehtäviin lisättäisiin ulkomaisten osajien maahanmuuton edistäminen, joka perustuu yhtiön nykytilassa toteuttamaan tehtävään. Säännökseen lisättäisiin viittaus yhtiön rahoituspäätöksiin liittyviin tehtäviin. Yhtiön tehtäviin kuuluisivat myös rahoituskeskuksen toimintaa tukevat tehtävät, jotka koskevat rahoituskeskuksen rahoituspäätösten valmisteluun liittyvää asiakas- ja markkinatietojen keräämistä ja arviointia sekä asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitusta ja tätä koskevaa neuvontaa. Lisäksi yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukevat tehtävät liittyisivät viranomaisen velvollisuuteen tuottaa ja jakaa tietoa, esivalmisteluun kasvuyrittäjien oleskelulupia ja jatkolupia koskevia rahoituskeskuksen lausuntoja varten sekä tietoturvan järjestämiseen. Lakiin lisättäisiin säännös yhtiön kansainvälisistä edustamistehtävistä. Julkista hallintotehtävää hoitavan yhtiön palveluksessa olevan henkilön virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin.

Lakiin lisättäisiin säännös rahoituskeskuksen oikeudesta saada yhtiöltä tietoja, jotka ovat välttämättömiä rahoituskeskuksen lakisäätelien tehtävien hoitamiseksi sekä säännös yhtiön palveluksessa olevan henkilön salassapitovelvollisuudesta. Lakiin lisättäisiin myös säännös rahoituskeskuksen oikeudesta saada Maahanmuuttovirastolta tietoja, jotka ovat tarpeellisia rahoituskeskuksen antaman lausunnon antamisen osalta kasvuyrittäjien jatkolupa-asioissa.

Laissa täsmennettäisiin säännöksiä muun muassa palvelusopimuksesta, rahoituspäätöksistä ja muutoksenhausta. Lakiin tehtäisiin myös muita teknisluontoisia ja merkitykseltään vähäisiä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu.....	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Lainsäädäntö ja muu käytäntö	4
2.2 Business Finlandin toiminta nykytilassa.....	5
2.3 Business Finlandin toiminta organisaatiouudistuksen jälkeen.....	6
3 Tavoitteet.....	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	7
4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	7
4.2.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	8
4.2.3 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot.....	9
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	9
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot.....	12
6 Lausuntopalaute.....	12
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
8 Lakia alemman asteinen sääntely	23
9 Voimaantulo	23
10 Toimeenpano ja seuranta.....	23
11 Suhde muihin esityksiin	23
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	23
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	24
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	24
12.1 Julkisen hallintotehtävän siirto muulle kuin viranomaiselle.....	24
12.2 Yhdenvertaisuus.....	29
12.3 Yksityiselämän suoja	30
LAKIEHDOTUS.....	32
Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	32
LIITE.....	36
RINNAKKAISTEKSTI	36
Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	36

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Innovaatorahoituskeskus Business Finland (jäljempänä *rahoituskeskus*) ja rahoituskeskuksen omistajaohjauksessa oleva Business Finland -osakeyhtiö (*yhtiö*) muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden (*Business Finland*), jota johdetaan yhteisellä strategialla. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on julkisten hallintotehtävien siirtämistä yritykselle koskevassa, kantelun johdosta 19.3.2019 antamassaan päätöksessä (EOAK/883/2018) katsonut, että työ- ja elinkeinoministeriön tulee Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin menettelyä ohjaavana ja valvovana viranomaisena harkita, mihin lainvalmistelun tai muihin toimenpiteisiin asiassa on ryhdyttävä Business Finland Oy:n hoitamien julkisten hallintotehtävien selkeyttämiseksi sen varmistamiseksi, että yhtiön tehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on todennut laillisuustarkastuskertomuksessaan ”Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tukeminen ja erät erillismenettelyt” (11/2019), että yhtiölle annetut julkiset hallintotehtävät ovat perustuslain 124 §:n näkökulmasta ongelmallisia. VTV on katsonut, että avustustoiminnan asiakkaiden ns. sparraukseen tai ohjaukseen ennen tukihakemuksen jättämistä sisältyy riski, että asiakkaita ei kohdella tasapuolisesti hallintolain (434/2003) 6 §:ssä edellytetyllä tavalla. VTV:n näkemyksen mukaan voidaan pitää ilmeisenä, että Business Finland -yhtiöön siirretyissä, muissa kuin rahoituspäätösten tekemistä koskevissa tehtävissä ei ole kyse pelkästään teknisluonteisista tai viranomaistoimintaa avustavista tehtävistä vaan itsenäistä harkintavaltaa sisältävistä tehtävistä, vaikka tehtävä suoritettaisiin valtionavustusviranomaisen ohjauksessa ja viranomaisella olisi toimivalta tehdä lopullinen päätös asiassa. VTV on tarkastuskertomuksessaan katsonut, että työ- ja elinkeinoministeriön olisi suositeltavaa arvioida Business Finlandin julkisten hallintotehtävien jakamista rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken kokonaisuutena uudelleen.

Business Finlandin arvioinnissa (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2021:46) tunnistettiin Business Finlandin organisaation rakenteeseen liittyvät oikeudelliset haasteet ja suositeltiin täsmentämään organisaatiota, toimintaa ja/tai lainsäädäntöä. Arvioinnin mukaan jatkovalmistelussa rahoituskeskuksen ja yhtiön joitakin tehtäviä tulisi mahdollisesti eriyttää tarkemmin ja vastuita rajata. Lisäksi arvioinnissa todetaan, että muutossäädösvalmistelussa on huomioitava voimassa olevan sääntelyn sisältö ja yhdistymisen yhteydessä suoritettu valiokuntakäsittely. Valmistelussa tulisi myös huomioida yhdistymisen ja hybridimallin alkuperäiset tavoitteet.

Työ- ja elinkeinoministeriö on eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle 30.8.2019 antamassaan selvityksessä (TEM/902/03.03.01/2018) todennut, Business Finland -lain oltua voimassa vuoden 2018 alusta lähtien sekä Business Finlandin käytännön toimintamallin tarkennuttua vuosien 2018 ja 2019 aikana on tarpeen tehdä arvio Business Finlandia koskevan lainsäädännön muutostarpeista sen varmistamiseksi, että yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät kaikilta osin perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen. Tässä hallituksen esityksessä esitetään yhtiön lain nojalla hoitamien tehtävien määrittelyn tarkentamista erityisesti yhtiön julkisten hallintotehtävien osalta.

1.2 Valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 13.2.2020 ajalle 24.2.2020–30.6.2020 työryhmän valmistelemaan muutokset Business Finlandia koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmän toimikautta jatkettiin 31.8.2020 asti. Työryhmässä oli ministeriön lisäksi edustettuna Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Työryhmä kokoontui yksitoista kertaa sekä kuuli työssään asiantuntijoita oikeusministeriöstä ja valtiovarainministeriöstä. Työryhmä laati esityksensä hallituksen esitysluonnoksen muotoon. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja ajalla 1.–30.10.2020.

Vuoden 2020 lausuntokierroksen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö tunnisti tarpeen jatkaa hallituksen esitysluonnoksen valmistelua. Tämän vuoksi työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20.12.2021 työryhmän valmistelemaan hallituksen esitysluonnosta 1.1.2022–30.10.2022 välisenä aikana. Työryhmään kuului jäseninä edustajat työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista, ja työryhmä kokoontui XX kertaa. Työryhmä kuului työssään asiantuntijoita oikeusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, VTV:sta, Business Finland Oy:stä sekä henkilöstöjärjestöjen ja elinkeinoelämän sidosryhmien edustajia.

Suomenkielisestä hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot ajalla 9.5.–1.7.2022 ja ruotsinkielisestä hallituksen esityksestä puolestaan ajalla X.6. – X.7.2022. Lausuntoja pyydettiin muun muassa ministeriöiltä ja virastoilta, elinkeinoelämän sidosryhmien edustajilta ja henkilöstöjärjestöiltä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankkeet> tunnuksesta TEM013:00/2020.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja muu käytäntö

Business Finlandin toiminta perustuu Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annettuun lakiin (1146/2017, *Business Finland -laki*) ja Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annettuun asetukseen (1147/2017, *Business Finland -asetus*). Business Finland -kokonaisuuteen kuuluu Business Finland Venture Capital Oy¹. Business Finlandia koskeva lainsäädäntö tuli voimaan ja Business Finland aloitti toimintansa 1.1.2018. Business Finlandin organisaatiossa sen edeltäjäorganisaatioiden eli Innovaatorahoituskeskus Tekesin ja Finpro Oy:n palvelut yhdistettiin yhtenäiseksi innovaatorahoituksen, vienninedistämisen, ulkomaisten investointien edistämisen ja ulkomaisen matkailun edistämisen kokonaisuudeksi. Business Finland kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, ja työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa ja valvoo Business Finland -lain mukaisesti rahoituskeskuksen toimintaa.

Valtiovarainministeriö on antanut suosituksen valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestämisessä noudatettavat periaatteet harkittaessa toiminnan yhtiöittämistä (VM/1064/00.00.01/2018). Suosituksessa kootaan ja selkeytetään valtionhallinnon organisaatiomallien valintaa koskevia periaatteita, erityisesti valtion taloudellisen toiminnan yhtiöittämiseen liittyvässä harkinnassa käytettävää arviointikriteeristöä. Suosituksen mukaan mikäli toiminta edellyttää ns. hybridimallia, jossa toiminta jakautuu viraston ja yhtiön kesken tai perustuu yhteistoimintasopimuksiin, ei saa muodostua tilannetta, jossa yhtiön toiminnalla rajoitetaan viranomaisen harkintavaltaa. Lisäksi viraston ja yhtiön välisten työn- ja vastuunjakojen tulee olla selkeät. Myös johdon keskinäinen tarvittava riippumattomuus molemmissa organisaatioissa tulee varmistaa.

Valtiovarainministeriö on antanut myös suosituksen valtionhallinnon toimintojen järjestämisessä noudatettavista periaatteista valtion virastojen osalta (VN/11537/2021). Suositus on laadittu tilanteisiin, joissa harkitaan uuden organisaation perustamista tai uuden tehtävän organisointia, nykyisen organisaation toimivuutta tai uudelleenorganisointia ja muita olennaisia muutoksia niiden toimintaperiaatteisiin. Suosituksen mukaan julkiset hallintotehtävät tulee organisoida valtionhallinnossa valtiosääntöoikeudellisista syistä pääasiassa virastoissa hoidettavaksi.

¹ Tämän lisäksi Business Finland Oy:llä on tytäryhtiöt Business Finland USA, Inc., Finpro Finland Oy ja Shanghai FinChi Innovation Center Company Ltd. Business Finland Venture Capital Oy:n toiminta perustuu lakiin Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä 967/2013.

2.2 Business Finlandin toiminta nykytilassa

Business Finlandin toiminnan tavoitteena on Business Finland -lain mukaisesti auttaa elinkeinoja uudistumaan ja kehittymään teknologian ja innovaatioiden keinoin, edistää kansainvälistä verkottumista sekä parantaa työelämän laatua. Lisäksi toiminnan tavoitteena on kasvattaa arvonlisää, vahvistaa elinkeinoelämän kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä, lisätä vientiä ja Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa matkailua sekä pitkällä aikavälillä parantaa tuottavuutta sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia. Business Finland on keskeinen julkinen toimija tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio- ja viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi, ulkomaisten investointien edistämiseksi sekä ulkomaisen matkailun edistämiseksi. Lisäksi rahoituskeskus hoitaa eräitä elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä.

Rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävät on määritelty Business Finland -laissa ja lain säännöksiä tarkentavassa Business Finland -asetuksessa. Vuoden 2018 alussa voimaan tulleen Business Finland -uudistuksen keskeisenä tavoitteena oli, että johtoon, strategiaan ja viranomaistehtäviin keskittyvät tehtävät hoitaa rahoituskeskus ja että operatiiviseen asiakaspalvelutoimintaan liittyviä tehtäviä hoitaa yhtiö. Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostama Business Finland toimii sekä kotimaassa että kansainvälisesti palvelun kansainvälistymällä kasvua hakevia suomalaisia yrityksiä, elinkeinoelämän uudistumista tukevia suomalaisia korkeakouluja ja tutkimusorganisaatioita sekä julkisia ja kolmannen sektorin organisaatioita, Suomeen suuntautuvia investointihankkeita valmistelevia ulkomaisia toimijoita sekä matkailualaa.

Yhtiö tuottaa rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti ja saa rahoituksensa palvelusopimuksen perusteella valtion talousarviosta. Business Finland -uudistuksessa yhtiöön jäivät aiemman Finpro Oy:n toiminnot eli viennin ja kansainvälistymisen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien sekä ulkomaisen matkailun edistäminen. Yhtiö vastaa myös Business Finlandin asiakkuusprosessin ensivaiheen asiakaspalvelusta ja potentiaalisten asiakkaiden palvelutarpeen kartoituksesta yhteistyössä muiden Team Finland -verkoston toimijoiden kanssa. Yhtiö vastaa Business Finlandin asiakashankinnasta, asiakastietojen keräämisestä ja analysoimisesta, asiakaskentän aktivoimisesta sekä Business Finlandin palveluvalikoiman ja rahoitusmahdollisuuksien markkinoimisesta.

Yhtiö tuottaa palvelusopimuksen mukaisia asiantuntija- ja neuvontapalveluja muihin asiakkuusprosessin vaiheisiin sekä vastaa tarvittavien tieto- ja neuvontapalvelujen tuottamisesta rahoituskeskukselle rahoituspäätösten tekemistä varten. Edistämistoiminnot, kuten verkottamis-, aktivointi- ja neuvontatoiminnot, toteutetaan pääosin yhtiössä. Innovaatioiden ja viennin edistämistä yhtiö toteuttaa operatiivisella tasolla rahoituskeskuksen johdolla ja yhteistyössä muiden Team Finland -verkoston toimijoiden kanssa. Rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvien rahoituspäätösten valmistelussa ja rahoitukseen liittyvissä muissa päätöksissä rahoituskeskus hyödyntää yhtiön hankkimia tietoja ja markkina-analyyskejä asiakkaista ja hankkeista. Eduskunnan talousvaliokunta on Business Finland -lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 158/2017 vp) käsittelyn yhteydessä edellyttänyt, että yhtiön toimialaa ja tehtäviä täsmennetään valtioneuvoston asetuksessa, jotta yhtiön tarjoamat palvelut eivät laajene sellaisiin palveluihin, joita on tarjolla kilpailluilla markkinoilla (ks. TaVM 21/2017 vp).

Rahoituskeskuksen ohella myös yhtiö voi Business Finland -lain mukaan tehdä rahoituskeskuksen ohjauksessa ja valvonnassa ns. de minimis -ehtoisia avustuspäätöksiä (myöntö-, muutos- ja maksatuspäätökset) korkeintaan 100 000 euroon saakka. Käytännössä kyseiset rahoituspäätökset on vuoden 2019 alusta alkaen siirretty pääosin yhtiön tehtäväksi. Rahoituskeskus päättää sekä rahoituskeskuksen että yhtiön myöntämän valtioneuvoston takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä tuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista. Oikaisua yhtiön tekemään rahoituspäätökseen voidaan hakea rahoituskeskukselta.

2.3 Business Finlandin toiminta organisaatiouudistuksen jälkeen

Business Finlandia koskevaan lainsäädäntöön valmisteltujen ja esitettävien muutosten lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii osana Business Finland -lakiin perustuvaa ohjaus- ja valvontatehtäväänsä Business Finlandin asiakkuus- ja rahoitusprosesseihin liittyvien muutosten valmistelun ohjauksesta erityisesti sen varmistamiseksi, että prosessit sekä niihin liittyvät yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden tehtävät vastaavat lainsäädännön vaatimuksia.

Keskeisinä täytäntöönpanon tasolla jo toteutettuina muutoksina on rahoituskeskuksessa rahoituspäätöksiä esittelevien henkilöiden työnjohdollista sijoittumista muutettu 1.9.2019 alkaen siten, että kaikki rahoituskeskuksessa rahoituspäätöksiä esittelevät henkilöt sijoittuvat rahoituskeskukseen, jolloin koko esimiesketju pääjohtajaan saakka muodostuu rahoituskeskukseen työ- ja virkasuhteessa olevista henkilöistä. Samassa yhteydessä on muutettu myös rahoituskeskuksen rahoitustoimintaan liittyvän rahoitusryhmän nimeämiskäytäntö: rahoituskeskus nimeää rahoitusasioita valmistelevan ryhmän (*rahoitusryhmä*), joka valmistelee rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvat rahoitusasiat. Toteutettujen muutosten jälkeen ei siten enää synny tilannetta, jossa yhtiö olisi työnjohdollisessa vastuussa rahoituskeskuksen rahoitushakemuksia käsittelevistä henkilöistä tai rahoitusryhmän nimeämisestä. Lisäksi osana Business Finlandissa täytäntöönpanotasolla toteutettuja muutoksia rahoitushakemusten käsittelijöiden tehtävänkuvat on päivitetty ja täsmennetty. Tilanteissa, joissa asiakasyritys on mahdollisesti tulevaisuudessa tekemässä rahoitushakemusta rahoituskeskukselle, rahoituskeskuksen rahoituksen asiantuntijan osallistumista keskusteluihin ennen yrityksen lähettämää rahoitushakemusta on tarkennettu siten, että rahoituskeskus on mukana keskusteluissa jo ennen kuin rahoitushakemusta lähetetään. Vuonna 2021 Business Finland otti käyttöön uuden strategian ja teki sen johdosta uudistuksia organisaatioonsa, mutta uudistuksilla ei ollut vaikutuksia rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävänjakoon.

Business Finlandin toimintaa arviointiin Business Finlandin toimittua noin kolmen ja puolen vuoden ajan (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:46). Arvioinnin mukaan uudistuksen myötä hallinnon resursointia on kevennetty ja voimavaroja siirretty lähemmäs asiakasrajapintaa, erityisesti ulkomaanverkostoon. Uudistuksen myötä asiakkaille tarjottavien palvelupolkujen merkitys on korostunut ja uudistus on mahdollistanut saman organisaation alla kattavamman palveluvalikoiman. Uudistuksella tavoitellut sisäiset tehokkuushyödyt eivät kuitenkaan ole ilmeisiä, ja hallinnollista taakkaa on tullut lisää ainakin suhteessa yhteen yhtenäiseen organisaatioon. Uudistuksesta on kuitenkin kulunut vasta lyhyt aika, minkä vuoksi toimintamallin tehokkuus, synergiaedut ja muutokset vaikuttavuudessa nähdään perusteellisemmin myöhemmin.

3 Tavoitteet

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen antama päätös 19.3.2019 (EOAK/883/2018), valtionalouden tarkastusviraston laillisuuskertomus (11/2019) sekä Business Finlandin arviointi (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:46) ovat johtaneet tarpeeseen täsmentää yhtiön julkisia hallintotehtäviä sekä vastuita ja velvollisuuksia lainsäädännössä. Esityksen tavoitteena on yhtiön hoitamien julkisten hallintotehtävien täsmentäminen sen varmistamiseksi, että yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen.

Lisäksi esityksen tavoitteena on tehdä Business Finland -lakiin eräitä muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi Business Finlandia koskevan lainsäädännön oltua voimassa yli neljän vuoden ajan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä yhtiön tehtäviin lisättäisiin ulkomaisten osaajien maahanmuuton edistäminen Suomeen. Tosiasiallisesti tehtävä ei olisi yhtiölle uusi, koska Business Finland hoitaa kyseistä tehtävää jo nykyään osana yritysten kansainvälistymisen edistämistä (Work in Finland -toiminnot, aiemmin Talent -toiminnot).

Esityksessä yhtiön Business Finland -laissa määriteltyjä tehtäviä ja näiden hoitamiseen liittyviä edellytyksiä tarkennettaisiin. Tarkennuksilla pyritään varmistamaan, että yhtiön julkisista hallintotehtävien hoitamisesta ja näihin liittyvistä edellytyksistä säädettäisiin lain tasolla riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla. Yhtiön täsmennetyt julkiset hallintotehtävät koskisivat muun muassa rahoituskeskuksen toimintaa tukevia tehtäviä ja Suomen kansainvälisiä edustamistehtäviä. Laissa myös tarkennettaisiin julkista hallintotehtävää hoitavan yhtiön palveluksessa olevan henkilön virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä.

Esityksessä säädettäisiin rahoituskeskuksen uusista tiedonsaantioikeuksista. Rahoituskeskukselle säädettäisiin oikeus saada yhtiöltä tietoja, jotka ovat välttämättömiä rahoituskeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Voimassa olevassa laissa säädetään ainoastaan yhtiön tiedonantovelvollisuudesta rahoituskeskukselle tiedoista, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Esityksessä säädettäisiin myös yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden salassapitovelvollisuudesta. Lisäksi esityksessä säädettäisiin rahoituskeskukselle oikeus saada Maahanmuuttovirastolta tietoja, jotka ovat tarpeellisia rahoituskeskuksen lausuntojen antamiseksi kasvuyrittäjien jatkolupa-asioissa.

Lakiin tehtäisiin myös eräitä vähäisempiä ja osin teknisluontoisia muutoksia koskien muun muassa säännöksiä palvelusopimuksesta, rahoituspäätöksistä sekä muutoksenhausta rahoituspäätöksiin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ei puututtaisi voimassa olevan Business Finland -lain 1 §:n 3 momentin mukaiseen tavoitteeseen, jonka mukaan rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, jota johdetaan yhdellä strategialla. Business Finland -lain tavoitteena oli myös keskittää johtoon, strategiaan ja viranomaistehtäviin keskittyvät tehtävät rahoituskeskukseen ja operatiiviseen asiakaspalvelutoimintaan liittyvät tehtävät yhtiöön, eikä esityksellä puututtaisi tähän lähtökohtaan. Esitettävien lain muutosten tavoitteena on täsmentää yhtiön toteuttamia julkisia hallintotehtäviä. Yhtiön tehtäviä, joihin liittyy julkisen vallan käytön elementtejä, siirrettäisiin viranomaisena toimivalle rahoituskeskukselle lain muutosten myötä toiminnan uudelleenorganisoinnin keinoin.

Lain muutosten jälkeen yhtiö ei antaisi yksityiskohtaista neuvontaa tai arvioisi hankkeen rahoitettavuutta ja vaikuttavuutta koskien yksittäisen yrityksen rahoitushakemusta rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvan rahoituksen osalta. Yhteishankkeissa, joissa yhteishankkeen osapuolilla on yhteinen tavoite ja päämäärä, yhtiö voisi näiltä osin arvioida hanketta suhteessa yhteishankkeen päämäärään ja tavoitteeseen. Tässä arvioinnissa tarkoituksena on saavuttaa yhteishankkeelle tarkoituksenmukainen kokonaisuus ja tältä osin toiminnassa on kyse yhteishankkeen tavoitteen määrittämisestä ja arvioinnista, ei rahoitusasian käsittelystä ja sen valmistelusta. Yhteishankkeen tavoitteiden ja osapuolten selkiytyttyä yhteishankkeen osapuolten rahoitusta koskevat asiat kuuluvat yksinomaan rahoituskeskukselle, joka arvioi, valmistelee ja päättää yhteishankkeeseen kuuluvien osapuolten rahoituskeskuksen toimivallassa olevat rahoitusasiat. Muutos selkiyttäisi yhtiön toimivaltaa, määrittäisi tarkemmin yksittäisen yrityksen rahoitushakemuksen käsittelyä sekä yhteishankkeisiin liittyvien rahoitusasioiden käsittelyä ja varmistaisi asiakkaiden yhdenmukaista kohtelua yhtiön ja rahoituskeskuksen osalta.

Esityksessä säädettäisiin rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta Maahanmuuttovirastolta koskien kasvuyrittäjien jatkolupa-asioita. Lain muutos helpottaisi viranomaisten välistä tietojensaantia ja edistäisi periaatetta pyytää hallinnon asiakkaalta tietoja vain yhden kerran. Kasvuyrittäjien jatkolupia koskevissa asioissa hallinnollinen taakka vähenisi sekä rahoituskeskuksen että asiakkaan näkökulmasta, kun rahoituskeskuksen ei olisi enää tarpeen pyytää asiakkaalta tietoja jatkolupaa koskevien lausuntojen valmistelua varten.

Lisäksi esityksessä säädettäisiin rahoituskeskukselle tiedonsaantioikeus yhtiöltä siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä rahoituskeskuksen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Tältä osin esitys sujuvoittaisi rahoituskeskuksen ja yhtiön välistä tietojen luovutusta, mahdollistaisi paremmin yhtiön toiminnassa syntyneiden tietojen hyödyntämisen rahoituskeskuksen toiminnassa ja vähentäisi saman tiedon keräämistä kahdenkertaisesti Business Finlandissa.

4.2.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lain muutoksista aiheutuu Business Finlandin organisaation rakenteeseen ja henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia. Lain muutosten jälkeen yhtiö ei voisi hoitaa eräitä kansainvälisiä edustamistehtäviä, rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvien hankkeiden rahoitettavuuden arviointia tai tätä koskevaa yksityiskohtaista neuvontaa, vaan nämä tehtävät kuuluisivat rahoituskeskukselle. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset liittyisivät henkilöstön siirtoihin yhtiöstä rahoituskeskuksen palvelukseen sekä tehtävien ja roolien tarkennuksiin sekä yhtiössä että rahoituskeskuksessa. Koska siirtyvät toiminnot määrittävät sen, mitä tehtäviä ja henkilöstöä muutokset koskevat, on siirtyvissä toiminnoissa työskentelevien henkilöiden osalta ensin tutkittava, täyttyykö liikkeenluovutuksen tunnusmerkistö tai onko tarpeen etukäteen järjestellä toimintoja tulevaa liikkeen luovutusta silmällä pitäen. Siirtojen tapahtuessa yhtiöstä rahoituskeskukseen liikkeenluovutusta koskevia menettelyä ei ole kailta osin välttämättä mahdollista toteuttaa esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilöt siirtyisivät yhtiön työsuhteesta tehtävästä rahoituskeskukseen virkaan tai virkasuhteeseen. Henkilöstön siirtojen osalta käytettävissä on seuraavat menettelytavat:

1. Lain muutosten johdosta vähennetään tehtäviä yhtiön puolella ja tarjotaan uusia tehtäviä rahoituskeskuksesta. Menettelyt toteutettaisiin yhteistoiminnasta säädettyjen menettelyjen mukaisesti. Uuden tehtävät, virat ja virkasuhteet perustettaisiin rahoituskeskukseen ja näitä tarjottaisiin uudelleensijoittamiselvoituksen mukaisesti henkilöstölle, joiden tehtävät yhtiössä päättyisivät. Henkilön ottaessa tehtävän, viran tai virkasuhteen vastaan, häneen noudatetaan siirtymisestä lähtien rahoituskeskuksessa noudatettavaa voimassa olevaa valtion työ- ja virkaehtosopimusta; tai
2. Siirretään henkilöstä yhtiöstä rahoituskeskukseen liikkeenluovutuksella, jolloin siirtyvät kokonaisuudet ja niihin kuuluva henkilöstö määriteltäisiin liikkeenluovutuksen yhteydessä. Työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n mukaan työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan puolestaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava, pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Liikkeenluovutusperiaatteiden mukaan henkilöstö siirtyisi tehtäviensä siirtymisen mukana rahoituskeskukseen lain tultua voimaan arvion mukaan keväällä 20203. Rahoituskeskuksessa heihin sovelletaan valtion työ- ja virkaehtosopimuksen määräyksiä. Yhtiössä ei ole ollut työehtosopimusta. Palvelussuhteen siirrolla ja muuttamisella ei olisi vaikutusta palvelussuhteen jatkuvuuteen: tai
3. Henkilöstö siirtoihin sovelletaan kohdissa 1. ja 2. mainittuja yhtiön tehtävien vähentämiseen liittyvää menettelyä ja uudelleensijoittamiseen liittyvää työn tarjoamista sekä liikkeenluovutusta koskevaa menettelyä.

Henkilöstön siirtoihin käytettävän menettelyn valintaan vaikuttavat erityisesti virkoihin ja virkasuhteeseen liittyvät säädökset, siirrettävät kokonaisuudet ja työtehtävät sekä rahoituskeskuksessa tarvittavien uusien työtehtävien ja roolien lukumäärä. Esityksellä on vaikutusta rahoituskeskuksen ja yhtiön henkilöstön lukumääriin. Arvio yhtiöstä rahoituskeskukseen siirtyvän henkilöstön lukumäärästä on noin 50-80. Vuoden 2021 lopussa

Business Finlandin henkilöstömäärä oli 713 henkilöä, joista rahoituskeskuksessa 144 ja yhtiössä 569 henkilöä (Business Finlandin tilinpäätös 2021).

Lain muutosten voidaan arvioida aiheuttavan uuden muutostilanteen Business Finland -kokonaisuudessa, mikä voi väliaikaisesti vaikuttaa organisaation toimintaan. Osa lain muutoksista ei edellyttäisi tehtävien siirtoa yhtiöstä rahoituskeskukseen, koska näiden muutosten tarkoituksena olisi saattaa yhtiön nykyinen toiminta säädetyksi selkeämmin lain tasolla.

4.2.3 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä välittömiä vaikutuksia Business Finlandin asiakasyritysten toimintaan. Muutoksilla selkeytettäisiin rahoituskeskuksen ja yhtiön välistä tehtäväjakoa, mutta niillä ei muutettaisi yrityksille tarjolla olevaa Business Finlandin rahoituksen ja muiden julkisten yrityspalveluiden valikoimaa.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lain keskeiset muutokset liittyvät yhtiön julkisten hallintotehtävien täsmentämiseen perustuslain 124 §:n asettamien vaatimusten mukaisesti. Esityksen suhdetta perustuslain 124 §:ään on käsitelty jäljempänä Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -kappaleessa. Esitys vahvistaisi virkamieshallintoperiaatetta, kun julkisen vallan käytön elementtejä sisältävät tehtäviä siirrettäisiin yhtiöstä rahoituskeskukseen. Business Finlandin palveluita käyttävät asiakkaat ovat pääosin oikeushenkilöitä, minkä vuoksi esityksellä on vain vähäisiä välillisiä vaikutuksia luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Lain muutoksilla laajennettaisiin virkavastuusääntelyä koskemaan yhtiön hoitamia julkisia hallintotehtäviä. Yksittäisen kansalaisen näkökulmasta esitys parantaisi välillisesti perustuslain 21 §:ssä turvattua oikeutta hyvään hallintoon ja oikeusturvaan.

Lain muutokset voivat johtaa Business Finlandin palvelutason parantumiseen kansalaisen näkökulmasta. Kun rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvan rahoitushakemuksen yksityiskohtaiseen ja sisällölliseen neuvontaan sekä hankkeiden rahoitettavuuden arviointiin liittyviä tehtäviä voisi jatkossa hoitaa vain rahoituskeskuksen työntekijä, asiakas saisi rahoitushakemuksestaan mahdollisimman johdonmukaista ja ennustettavaa tietoa ja ohjausta käsittelyn eri vaiheissa. Lain muutokset selkiyttäisivät myös yhteishankkeiden rakentamista ja yhteishankkeeseen kuuluvien osapuolten rahoitusasioiden käsittelyä. Muutosten tarkoituksena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa Business Finlandin toimintatapoja. Asiakas pystyisi myös jättämään Business Finlandin käsiteltäväksi rahoitushakemuksen laadukkaammasta ja vaikuttavammasta hankkeesta. Tämä olisi omiaan vähentämään hylättävien rahoitushakemusten määrää ja lyhentämään hakemusten käsittelyaikaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä täsmennetään yhtiön hoitamia julkisia hallintotehtäviä koskevia säännöksiä perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla. Esityksessä on tämän osalta otettu huomioon eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös (EOAK/883/2018) ja VTV:n laillisuustarkastuksen (11/2019) suositus sekä Business Finlandin arviointi (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:46). Esityksessä on pyritty varmistamaan valtiovarainministeriön yhtiöittämisestä koskevan suosituksen mukainen lähtökohta siitä, ettei rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken muodostu tilannetta, jossa yhtiön toiminnalla rajoitetaan viranomaisen harkintavaltaa. Suosituksen mukaisesti esityksessä on pyritty huomioimaan se, että viraston ja yhtiön väliset työn- ja vastuunjaot olisivat mahdollisimman selkeät.

Seuraavassa on arvioitu Business Finlandin organisaatiomallin muutosten vaihtoehtoisia toteuttamistapoja.

Rahoituspäätösten valmisteluvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan yhtiöstä rahoituskeskukseen

Hallituksen esityksen valmistelun aikana on arvioitu myös vaihtoehtoa, jossa rahoituspäätösten valmisteluvastuu siirrettäisiin kokonaisuudessaan yhtiöstä rahoituskeskukseen. Voimassa olevan Business Finland -lain 14 §:n 2 momentin mukaisesti yhtiö voi tehdä de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Kyseisessä toteuttamisvaihtoehdossa myös de minimis -ehtoisista päätöksistä vastaisi jatkossa rahoituskeskus yksin. Yhtiö hoitaisi tällöin lähinnä Business Finlandin rahoitusprosessin synergiavalmistusta, erityisesti edistämistehtäviä ja asiakaspalvelua, jossa yhdistyy innovaatioiden sekä kansainvälistymisen ja viennin edistämisen palvelut.

Vaihtoehto vastaisi hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia selkeämmin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa, VTV:n laillisuustarkastuksessa ja Business Finlandista tehdystä ulkoisesta arvioinnista esitettyihin huomioihin, kun rahoituspäätösten valmistelu kuuluisi kokonaisuudessaan viranomaisena toimivalle rahoituskeskukselle. Rahoituspäätösten valmistelun voidaan katsoa sisältävän julkisia hallintotehtäviä, joista osaan sisältyy myös julkisen vallan käyttöä. Vaihtoehto vastaisi myös valtiovarainministeriön suositukseen yhtiöittämisestä, jonka mukaan jos julkiseen palveluun liittyy asiakkaan osalta oikaisuvaatimus-, valitus-, tai muu muutoksenhakumenettely, palvelutuotannon järjestäminen yksityisoikeudellisessa muodossa edellyttää erityisiä tarkoituksenmukaisuusperusteita. Vaihtoehto myös vahvistaisi Business Finlandin rahoitusprosessin synergiaa ja yhtenäisyyttä. Rahoitustoiminnan ollessa jaettu kahden organisaation välillä rahoitusprosessissa sisäiset synergiat eivät välttämättä täysin toteudu.

Vuoden 2018 alussa voimaan tuleen Business Finland -lain alkuperäisenä tavoitteena oli uudistaa Tekesin ja Finpron toimintoja sekä muodostaa yhteisellä strategialla johdettava rahoituskeskus ja yhtiö, jotka muodostavat Business Finland -kokonaisuuden. Lain lähtökohdaksi oli se, että rahoituskeskus vastaa johtoon ja strategiaan liittyvistä tehtävistä sekä viranomaistehtävistä ja yhtiö operatiivista asiakaspalvelutehtävistä. Voimassa oleva Business Finland -laki mahdollistaa de minimis -ehtoihin valtiontukiin liittyvien päätösten teon yhtiössä. Lain perusteluissa kyseisten päätösten keskittämistä yhtiöön pidettiin tarkoituksenmukaisena päätösten pienemmän tukimäärän ja niiden vaatiman työmäärän vuoksi (HE 158/2017 vp, s. 37).

Kyseinen toteuttamisvaihtoehto palauttaisi Business Finlandin rakenteen organisaatiouudistusta edeltävään tilaan, jossa toiminta oli jaettu Tekesin ja Finpron kesken. Aiemmin arvioitiin, että Tekesin ja Finpron toimiminen johtamisen ja strategian suhteen erillisinä organisaatioina ei tukenut parhaalla mahdollisella tavalla tarjottavia saumattomia asiakaspalveluketjuja, tasaista palvelujen laatua sekä tehokasta ja kokonaisvaltaista palvelujen järjestämistä. Resurssien hyödyntäminen organisaatioiden välillä ei katsottu olevan riittävän joustavaa ja tehokasta (ks. HE 158/2017 vp, s. 13). Näin ollen riskinä on, että toteuttamisvaihtoehto johtaisi Business Finlandin vuoden 2018 organisaatiouudistuksen tavoitteiden heikentymiseen, jossa rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat yhteisellä strategialla johdettavan kokonaisuuden. Lisäksi kyseisessä toteuttamisvaihtoehdossa asiakasrajapinnan tehtävät jakaantuisivat kahteen organisaatioon, jolloin asiakkuuksien hallinta vaikeutuisi. Asiakkaiden näkökulmasta tämä voi johtaa palvelutason laskuun samoin kuin eri palveluiden synergioiden vähenemiseen. Näistä syistä kyseiseen toteuttamisvaihtoehtoon ei ole päädytty lain valmistelussa.

Business Finlandin toiminnan siirtäminen kokonaisuudessaan rahoituskeskukseen

Vuonna 2020 annetussa lausuntopalautteessa luonnokseen hallituksen esityksestä eduskunnalle Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta nostettiin yhtenä toteuttamisvaihtoehtona esiin Business Finlandin toiminnan siirtäminen kokonaisuudessaan yhtiöstä rahoituskeskukseen. Kyseisessä vaihtoehdossa koko Business Finlandin toiminta toteutettaisiin virastomuotoisena. Nykyistä Business Finland -lakia koskevaan hallituksen esitykseen (HE 158/2017 vp, s. 23) sisältyy perustelut siitä, miksi virastomuotoiseen toimintaan ei päädytty lain valmistelussa. Perustelujen mukaan vaihtoehdolla muun muassa menetettäisiin monia etuja, joita yhtiömuotoinen toiminta tarjoaa, kuten toi-

minnan nopea muutettavuus ja uudelleen suunnattavuus. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä yhtiömuotoinen, erityisesti asiakaspalveluun keskittynyt toimija voi vastata vaikeasti ennakoitaviin asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksiin ketterämmin kuin virastomuotoinen toimija. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan yhtiömuoto muun muassa mahdollistaa nopeuden ja joustavuuden mahdollisissa tulevaisuudessa yritysjärjestelyissä.

Tämän esityksen valmistelussa kyseinen toteuttamisvaihtoehto ei ole ollut harkittavana, koska vaihtoehto joutaisi vuoden 2018 alussa voimaan tulleen Business Finland -lain alkuperäisten tavoitteiden menettämiseen, jossa organisaatiomalliin kuuluvat erillisinä toimijoina rahoituskeskus ja yhtiö. Esityksen taustalla on erityisesti tarve täsmentää yhtiön hoitamia julkisia hallintotehtäviä perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla sekä vastata Business Finlandin toimintamallissa ja lainsäädännössä havaittuihin ongelmiin. Näin ollen valmistelutavien lain muutoksen taustalla olleisiin syihin on mahdollista vastata vähäisemmin keinoin, esimerkiksi Business Finland -lainsäädännön ja toimintamallin muutosten avulla, kuin siirtämällä yhtiön toiminta kokonaisuudessaan rahoituskeskukseen.

Ulkomaanverkoston säilyttäminen yhtiössä

Business Finlandin ulkomaanverkoston keskeisenä tehtävänä on tarjota asiantuntijapalveluita sekä maan olosuhteet huomioivaa paikallista osaamista kansainvälistymistä tavoitteleville suomalaisille yrityksille. Business Finlandin vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen mukaan Business Finlandin ulkomaanverkostossa toimii yli 150 asiantuntijaa 34 eri asemamaassa ja 40 toimipaikassa. Ennen Business Finlandin organisaatiouudistusta ulkomaanverkostosta vastasi pääsääntöisesti Finpro Oy, jonka tehtävät siirtyivät Business Finland Oy:lle organisaatiouudistuksessa. Voimassa olevan Business Finland -lain 11 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa määritellään yhtiön innovaatiopolitiikkaan ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseen liittyviä tehtäviä, joista on aiemmin vastannut pääosin Finpro Oy. Yhtenä Business Finlandin organisointitapana voidaan arvioida vaihtoehtoa, jossa yhtiö vastaisi Business Finlandin ulkomaanverkoston toiminnasta aiemman Finpron toimintamallin mukaisesti ja rahoituskeskus puolestaan Business Finlandin muusta toiminnasta, mukaan lukien edellä mainitut edistämistehtävät, mutta lukuunottamatta ulkomaanverkostossa hoidettavia tehtäviä.

Ulkomaanverkoston organisoiminen yhtiömuodossa auttaisi säilyttämään yhtiömuotoisen toiminnan etuja, joita ovat muun muassa ketteryys organisaatorakenteessa, toiminnan nopea uudelleensuunnattavuus sekä rekrytointitoimintaan liittyvä joustavuus. Yhtiön lain 11 §:n 1 momentin 1–4 kohdan mukaisesti edistämistehtäviin ei ole katsottu sisältyvän julkisia hallintotehtäviä, minkä vuoksi kyseisiä tehtäviä on voitu toteuttaa yhtiössä. Kyseisessä toteuttamisvaihtoehdossa edistämistehtävät ja ulkomaanverkoston tehtävät jakaantuisivat kahteen eri organisaatioon. Tämä voisi johtaa Business Finlandin palvelujen synergioiden vähenemiseen, minkä vuoksi kyseiseen toteuttamisvaihtoehtoon ei ole päädytty esityksen valmistelussa.

Voimassa olevan tehtävänjaon säilyttäminen rahoituskeskuksen ja yhtiön välillä

Yhtenä toteuttamisvaihtoehtona voidaan arvioida mallia, jossa rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävänjako säilytetään nykyisellään. Rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävät määritellään jo voimassa olevassa Business Finland -laissa ja -asetuksessa. Nykyisen lain esitöissä myös tunnistettiin, että tehtävänjako rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken sekä yhtiön organisoituminen tarkentuisivat Business Finlandin organisaatiouudistuksen toimeenpanon edetessä, mutta pääasiallinen tehtävämäärittely tapahtuisi kuitenkin laissa (ks. HE 158/2017 vp, s. 5). Lain esitöiden mukaan arviona henkilöstön sijoittumisesta rahoituskeskukseen ja yhtiöön lain säätämisen jälkeen pidettiin noin 200 henkilöä rahoituskeskuksen osalta ja noin 400 henkilöä yhtiön osalta. Business Finlandin vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan koko Business Finlandin henkilöstömäärä oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 713 henkilöä, joista rahoituskeskuksessa oli 144 ja yhtiössä 569 henkilöä. Rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävien selkiennyttämiseen voitaisiin saada osittain ratkaisu Business Finlandin ohjauksen keinoin siirtämällä yhtiön tehtäviä ja henkilöstöä rahoituskeskukseen. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa

nostetaan kuitenkin esiin seikkoja, joiden perusteella voidaan katsoa että yhtiöön on käytännössä siirtynyt Business Finland -lain säätämisen jälkeen julkisia hallintotehtäviä, joista ei kaikilta osin ole säädetty riittävän täsmällisesti voimassa olevassa Business Finland -laissa perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla. VTV:n laillisuustarkastuksessa ja Business Finlandista tehdyssä ulkoisessa arvioinnissa on tuotu esiin näkökohtia Business Finlandin organisaatorakenteesta, joiden voidaan katsoa vaativan julkisten hallintotehtävien täsmenmistä lainsäädännön tasolla. Näin ollen kyseinen toteuttamisvaihtoehto ei vastaisi riittävästi esitettyihin näkökohtiin yhtiön julkisten hallintotehtävien määrittelystä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä (HE 158/2017 vp, s. 13-19) sisältyy kansainvälinen vertailu eräisiin kilpailijamaihin. Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi Finpro Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (HE 87/2015 vp, s. 4-5) sisältyy vertailu Business Finland Oy:n edeltäjän Finpro Oy:tä vastaaviin organisaatioihin ulkomailla.

6 Lausuntopalaute

Vuonna 2020 valmistellusta hallituksen esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 1. – 30.10.2020. Lausuntoja pyydettiin valtioneuvoston kanslian omistajaohjaukselta, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtiontalouden tarkastusvirastolta, Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:ltä, Akava ry:ltä, SAK ry:ltä, STTK ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen yrittäjät sekä eräiltä valtiosääntö- ja hallinto-oikeuden professoreilta. Lausuntopyyntö julkaistiin työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla (<https://tem.fi/-/lakiluonnos-lausunnoille-business-finland-oy-n-julkisia-hallintotehtavia-tarkennetaan>).

Lausunnot saatiin yhteensä 11 taholta. Lausuntokierroksella annettu palaute hallituksen esitysluonnoksesta oli osittain kriittistä. Lausuntopalaute kohdistui muun muassa Business Finlandin julkisten hallintotehtävien määrittelyyn. Useiden lausunnonantajien mukaan yhtiön kaikkia julkisia hallintotehtäviä ei oltu määritelty riittävästi lain tasolla tai tehtävien määrittely oli jäänyt epämääräiseksi, erityisesti yhtiön roolin osalta Business Finlandin rahoitusprosessissa. Lisäksi tarkoituksenmukaisuusarviointia siirrettäessä julkisia hallintotehtäviä rahoituskeskuksesta yhtiöön pidettiin puutteellisena.

Lausuntopalautteessa kritiikkiä kohdistui siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa rakennettiin oikeudellinen ratkaisu Business Finlandin nykyisen toimintamallin sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtäväjaon pohjalle ilman, että toimintamallia olisi tarkasteltu kokonaisuutena uudelleen. Osa lausunnonantajista kannatti yhtiön julkisten hallintotehtävien siirtoa rahoituskeskukselle, joka toimii viranomaisen roolissa, sekä uudelleenarviointia Business Finlandin toimintojen yhtiöittämissä tarkoituksenmukaisuudesta. Lausuntopalautteessa tuotiin esiin, että yhtiön kansainvälisiä edustustehtäviä tulisi täsmentää ja samalla arvioida, miltä osin yhtiö voi hoitaa kyseisiä tehtäviä. Lausunnoissa tuotiin esiin, että viranomaiskoneisten ulkopuolelle annettavia julkisia hallintotehtäviä ei ole mahdollista määritellä pelkästään palvelusopimuksessa, vaan hallintotehtävän antamista koskevassa laissa tulee yksilöidä, mitä tehtäviä ulkopuoliselle voidaan siirtää ja millä edellytyksillä. Koska julkisia hallintotehtäviä olisi voitu mahdollisesti siirtää myös palvelusopimuksella, lausuntopalautteen perusteella virkavastuusääntelyä pidettiin hallituksen esitysluonnoksessa liian suppeana.

Hallituksen esitysluonnosta muokattiin lausuntopalautteen perusteella jatkovalmistelussa siten, että yhtiön tehtäviä täsmennettiin laissa ja säännöskohtaisissa perusteluissa. Yhtiön kansainvälisiä edustustehtäviä koskevaa säännöstä muutettiin siten, että työ- ja elinkeinoministeriö tai rahoituskeskus voisi päättää yhtiön valtuuttamisesta kyseisiin tehtäviin ottaen huomioon tietyt kansainväliset edustustehtävät, joita yhtiö ei voisi hoitaa. Esitykseen lisättiin arviointi julkisten hallintotehtävien siirron tarkoituksenmukaisuudesta yhtiön täsmennettyjen tehtävien osalta. Esityksestä poistettiin maininta siitä, että palvelusopimuksen perusteella olisi mahdollista siirtää avustavia ja teknisluonteisia tehtäviä yhtiölle. Lain muutosten lisäksi tunnistettiin tarve tehdä

tiettyjä muutoksia Business Finlandin organisaatiomalliin ja asiantuntijoiden rooleihin sekä siirtää tiettyjä tehtäviä yhtiöstä rahoituskeskukseen.

Jatkovalmistelun jälkeen hallituksen esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros touko-heinäkuussa 2022. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta, jossa myös kenen tahansa oli mahdollista antaa esitysluonnokseen lausunto. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, ulkoministeriö, Innovaattiorahoituskeskus Business Finland, Maahanmuuttovirasto, Tietosuojavaltuutetun toimisto, ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus), VTV, Julkisan koulutettujen neuvottelijajärjestö JUKO ry, AKAVA ry, SAK ry, STTK ry, Ammattiliitto Pro, Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Yrittäjät, Business Finland Oy:n luottamusvaltuutetut sekä eräät valtiosääntö- ja hallinto-oikeuden professorit.

[täydennetään lausuntopalaute 2022]

Lausuntoyhteenvedot sekä lausunnot ovat luettavissa julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM013:00/2020>.

7 Säännökohtaiset perustelut

1 §. *Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus.* Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että Tekes Pääomasijoitus Oy:n sijaan momentissa viitattaisiin Business Finland Venture Capital Oy:öön. Tekes Pääomasijoitus Oy:n nimi muutettiin Business Finland Venture Capital Oy:ksi Business Finlandin organisaatiouudistuksen yhteydessä vuonna 2018. Kyseessä on säännöksen teknisluonteinen muutos. Business Finland Venture Capital Oy:n toiminta perustuu lakiin Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä (967/2013).

11 §. *Yhtiön tehtävät.* Voimassa olevan pykälän 1 momentissa kuvataan yhtiön edistämistehtävät. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädetään yhtiön itsenäisistä tehtävistä, ja uusi 3 momentti, jossa säädetään yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukevista tehtävistä. Pykälään lisättäisiin myös uusi 4 momentti, joka koskee yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukevien tehtävien rajausta.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 7 kohta, jonka mukaan yhtiön tehtävänä on edistää ulkomaisten osaajien maahanmuuttoa Suomeen. Tehtävän on jo katsottu sisältyvän voimassa olevan Business Finland -lain 11 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaiseen yhtiön tehtävään. Säännöksen tarkoituksena olisi täsmentää yhtiön nykyistä tehtävää. Momentissa osaajilla tarkoitettaisiin ulkomaalaisia ammattiosaajia, erityisasiantuntijoita, kasvuyrittäjiä, tutkijoita, opiskelijoita ja paluumuuttajia. Yhtiö toimii osana kansallisten toimijoiden Talent Boost -verkostoa, jonka tavoitteena on edistää Suomen houkuttelevuutta osaajille ja auttaa yrityksiä löytämään ja rekrytoimaan tarvitsemansa kansainväliset työntekijät. Vuoden 2022 alusta alkaen Business Finlandin Talent Boost-toiminnot sekä muut ulkomaisten osaajien maahanmuuton edistämiseen liittyvät tehtävät on keskitetty Work in Finland -yksikköön. Säännöksessä osaajien maahanmuuton edistämiseksi tarkoitettaisiin toimenpiteitä, joiden tavoitteena on houkutella ulkomaisia osaajia muuttamaan Suomeen sekä ulkomaalaisille osaajille suunnattujen palvelupolkujen kehittämistä ja tähän liittyvää operatiivista työtä. Yhtiö vastaisi kansainvälisen rekrytoinnin palvelukokonaisuudesta, jossa tulevaisuudessa myös ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella (KEHA-keskus) on tehtäviä TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä. Yhtiön tehtävä yhteensovitettaisiin KEHA-keskuksen tulevien kansainväliseen rekrytointiin liittyvien tehtävien kanssa.

Kyseinen yhtiön tehtävä sisältäisi viestintää, digitaalisten palvelujen kehitystä ja palvelujen yhteensovitamista Talent Boost -verkoston kanssa, joilla yrityksiä tuetaan, informoidaan sekä kannustetaan ulkomaisten osaajien palkkaamiseen kasvun ja kansainvälistymisen tueksi. Lisäksi yhtiön tehtävä sisältäisi ulkomaisille osaajille kohdennettua maakuvaviestintää, markkinointia ja kampanjoita. Yhtiön tehtävänä olisi myös ulkomaisten

osaamiskeskittymien ja osaajien linkittäminen Suomessa toimiviin kasvu- ja innovaatioekosysteemeihin. Yhtiö voisi hoitaa tätä tehtävää TKI-toiminnan kansainvälistymisen ja investointien houkuttelun tueksi. Business Finland kehittää myös työ- ja opiskelupohjaisen maahanmuuton edistämiseksi pitkäjänteisiä kumppanuuksia lähtömaissa.

Pykälän *uudessa 2 momentissa* täsmennettäisiin yhtiön itsenäisesti hoitamien julkisten hallintotehtävien määrittelyä voimassa olevaan Business Finland -lakiin perustuen. Momentissa todettaisiin informatiivisesti, että yhtiön tehtäviin kuuluvat lain 14 § 2 ja 3 momentin mukaiset rahoituspäätöksiin liittyvät tehtävät.

Pykälän *uudessa 3 momentissa* täsmennettäisiin yhtiön julkisia hallintotehtäviä silloin, kun nämä tehtävät ovat rahoituskeskuksen toimintaa tukevia tehtäviä. Myös nämä tehtävät perustuvat siihen, mitä tehtäviä yhtiö voimassa olevan Business Finland -lain perusteella hoitaa.

Esitetyn 11 §:n *3 momentin 1 kohdan* mukaisesti yhtiö kerää, arvioi ja analysoi markkinoita sekä Business Finlandin asiakkaita ja näiden hankkeita koskevia tietoja sekä tekee edellä tarkoitettuihin tietoihin liittyviä selvityksiä. Hankkeet voivat olla yksittäisen yrityksen hankkeita tai tutkimusorganisaatioiden hankkeita taikka yritysten tai yritysten ja tutkimusorganisaatioiden muodostamien ekosysteemien yhteishankkeita. Ekosysteemeissä erilaiset yrityksistä, tutkimusorganisaatioista ja muista organisaatioista koostuvat yhteisöt jakavat yhteisen tavoitteen ja luovat yhteistyön kautta enemmän arvoa kuin mitä ne yksin voisivat saavuttaa. Tuottaessaan tietoja, selvityksiä tai asiantuntija-arvioita liittyen 14 §:ssä tarkoitettujen rahoituskeskuksen päätösten valmisteluun, yhtiö suorittaa tehtävää, jonka voidaan arvioida olevan luonteeltaan julkinen hallintotehtävä.

Yhtiön keräämät tiedot ovat tietoja, joita tarvitaan käsiteltäessä rahoituskeskuksen rahoitusasioita. Näitä tietoja olisivat esimerkiksi kuvaukset yrityksen nykytilasta ja taloustilanteesta, arviot EU-yrityskokoluokan määrittämisestä sekä erilaiset yritysten kasvuvisiot ja kyvykkyydet. Yhtiö voi myös tehdä keräämiinsä tietoihin perustuvia arvioita ja selvityksiä, joiden tarkoitus on tukea rahoituskeskusta rahoitusasioiden käsittelyssä, valmistelussa ja päätöksenteossa.

Yhtiö tallettaa tuottamiaan asiakas- ja markkinatietoja johtopäätöksineen sähköiseen asiakastietojärjestelmään, josta tiedot ovat yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (293/2017, jäljempänä *asiakastietojärjestelmälaki*) mukaisesti myös rahoituskeskuksen ja myös muiden lain soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden, käytännössä muiden Team Finland -toimijoiden, kuten ELY-keskusten ja Finnvera Oyj:n, saatavilla ja hyödynnettävissä rahoituspäätösten valmistelussa. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa asiakastietojärjestelmän yleisestä toiminnasta. Muiden Team Finland -toimijoiden järjestelmään tuottamat tiedot ovat vastaavasti yhtiön ja rahoituskeskuksen käytettävissä. Asiakastietojärjestelmälain 7 §:n mukaisesti yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään voidaan tallettaa muun ohella esimerkiksi arviot yrityksen edellytyksistä kannattavaan toimintaan, tiedot yrityksen liiketoiminnan kehittämistä koskevista suunnitelmista sekä sellaiset yritystä koskevat muut kuin lain 7 §:n 1 momentin 1-6 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat tarpeen päätettäessä tuen tai rahoituksen myöntämisestä ja maksamisesta yritykselle ja niiden käytön valvonnassa sekä yrityspalvelujen toteuttamiseksi. Voimassa olevan Business Finland -lain yhtiön valvontaa ja tietojen luovuttamista koskevan 16 §:n 3 momentin mukaan tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään asiakastietojärjestelmälaissa. Yhtiön työntekijä vastaa tallettamansa tiedon oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta asiakastietojärjestelmälain 6 §:n 3 momentin nojalla. Lisäksi kyseisen lain 8 §:ssä säädetään tietojen laadusta huolehtimisesta.

Yhtiö ylläpitää tietoja myös ekosysteemeistä ja niiden osapuolista sekä ekosysteemeille tarjotuista palveluista ja yhteishankkeiden rahoituskysynnästä. Asiakastietojärjestelmä on keino hallita yksittäisen yrityksen hankkeita sekä eri osapuolten yhteishankkeita kokonaisuudessaan. Keskitetyn asiakas- ja markkinatiedon tuottamisen etuna on, että sama asiakas- ja markkinatieto on kaikkien Team Finland -toimijoiden käytettävissä eikä jokaisen toimijan tarvitse tuottaa tietoa erikseen.

Rahoituskeskuksen vastuulla on organisoida ja vastata vastuulleen kuuluvan rahoitusasian käsittelystä kokonaisuudessaan. Rahoituskeskus vastaisi rahoituspäätöksen esittelystä ja siihen liittyvästä päätöksenteosta. Rahoituskeskuksen vastuu tarkoittaa myös osallistumista asiakkaan mahdollisen rahoitusaihion täsmentämiseen ja haastamiseen ennen kuin rahoitushakemus on vireillepantu rahoituskeskuksessa. Myös rahoitusasiaan liittyvä yksityiskohtainen ja sisällöllinen neuvonta on rahoituskeskuksen vastuulla. Rahoitusasiassa arvioidaan sekä yritystä että rahoitettavaa hanketta, ja arvioinnista vastaa rahoituskeskus, mutta rahoituskeskus voi hyödyntää arvioinnin pohjatietona yhtiön tuottamia ja analysoimia tietoja. Muutoinkin rahoituskeskus voi tehdä yhtiön kanssa yhteistyötä rahoitusasioissa, mutta tämä yhteistyö ei merkitsisi toimivallan siirtoa yhtiölle. Rahoituskeskus vastaa myös rahoituspäätöksen jälkeen tapahtuvasta rahoituspäätöksen seurannasta, rahoituspalvelun tuottamisesta, erilaisista rahoitusta koskevista raporteista ja maksatukseen liittyvistä tehtävistä.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan yhtiön tehtävänä olisi asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitus sekä tätä koskeva neuvonta. Näiden tehtävien voidaan arvioida olevan luonteeltaan yhtiön julkisia hallintotehtäviä, siltä osin kuin kyse on rahoituskeskuksen vastuulla oleviin tehtäviin liittyvistä tukevista ja avustavista tehtävistä. Tehtävässä yhtiö tukisi rahoituskeskusta hallintolain 8 §:n mukaisen neuvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Säännöksessä tarkoitetut yhtiön tehtävät eivät koskisi yhtiön muita neuvontatehtäviä, jotka eivät liitty rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvan toiminnan tukemiseen.

Business Finland hyödyntää asiakkuuksien hallinnassa asiakas- ja markkinatietoa sekä sisäisiä asiakkaiden luokittelutyökaluja. Sisäisessä asiakasluokittelussa hyödynnetään muun muassa asiakkaalta saatua tietoa ja arvioidaan asiakkaan kasvupotentiaalia, innovatiivisuutta ja edellytyksiä vastuulliseen liiketoimintaan. Asiakkaiden paremman tuntemisen kautta on mahdollista tarjota asiakkaille parhaiten soveltuvia palveluita ja kohdella asiakkaita yhdenvertaisin kriteerein. Asiakkuuden hoidon mallilla ei määritellä rahoituspalveluihin pääsyä tai rahoitettavuuden saatavuutta, vaan pyritään takaamaan asiakkaille luonteva asiakaspolku ja edistämään asiakastyytyvääsyyttä. Rahoituspalveluissa, hankkeiden rahoitettavuuden arvioinnissa ja rahoituspäätöksissä sovelletaan kyseessä olevan rahoituspalvelun kriteereitä, joihin sisäisellä asiakasluokittelulla ei ole vaikutusta.

Yhtiön antaman neuvonnan osana asiakkaille kerrotaan yhtiön, rahoituskeskuksen ja muiden Team Finland -verkoston toimijoiden tarjoamista yrityspalveluista ja palveluiden hakemisen edellytyksistä asiakkaan tarpeiden ja tilanteen mukaan. Team Finland -verkosto kokoaa yhteen kaikki valtionrahoitteiset kansainvälistymispalvelut, joihin sisältyy neuvontaa ja rahoituspalveluja yrityksille. Yhtiö antaisi neuvontaa osana Team Finland -verkoston muodostamaa yrityspalvelukokonaisuutta sekä vastaisi Team Finland -verkoston ensivaiheen asiakasneuvonnasta ja ohjaisi asiakkaita palveluihin. Yhtiö voisi esimerkiksi kartoittaa asiakkaiden tarpeita julkisiin yrityspalveluihin, ohjata asiakkaita sopivien julkisten yrityspalveluiden piiriin ja määrittää asiakkaan palvelupolkua eli yrityksen tarpeita palveluihin, jotta yritys voi saavuttaa kasvutavoitteensa.

Edellä mainitun palvelupolun määrittämisen tueksi yhtiö voi tehdä asiakkaiden kanssa asiakkuussuunnitelman. Suunnitelmassa voidaan kuvata muun muassa asiakkaan nykyinen markkinatilanne, strategia ja kasvutavoitteet, asiakkaan käyttämät Business Finlandin palvelut sekä Business Finlandin palvelut, joita yhtiön työntekijä voisi ehdottaa asiakkaalle kasvun tueksi. Yhtiö tuottaisi tietoja asiakkuussuunnitelmaa varten esityksen 11 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaisen tehtävänsä perusteella. Yhtiön antaman neuvonnan tavoitteena olisi ohjata asiakkaita oikeisiin palveluihin ja kohdentaa Business Finlandin resursseja asiakkaisiin, joilla on todellinen tarve sen tarjoamiin palveluihin. Mikäli yhtiön suorittamassa neuvonnassa havaitaan, että yritys voisi hyötyä rahoituskeskuksen tarjoamasta rahoituksesta, yritys ohjataan rahoituskeskuksen palvelujen piiriin. Tarvittaessa yritys ohjataan samalla tavoin muiden Team Finland -toimijoiden palveluiden piiriin. Jos yhtiö havaitsee, että Team Finland -verkoston tai Business Finlandin palvelut eivät vastaa yrityksen tarpeisiin, tälle voidaan kertoa mahdollisuudesta hakeutua yksityisten palveluiden piiriin. Palveluita koskevan neuvonnan yhteydessä yhtiö voi tarjota yleistä neuvontaa rahoituksen hakemisesta, rahoituksen kriteereistä ja ohjeista.

Voimassa olevan lain 11 §:n 1 momentin 1–4 kohdissa määritellään yhtiön edistämistehtävät, jotka liittyvät innovaatiopolitiikan ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseen. Esityksen 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisilla tehtävillä olisi liityntä erityisesti näihin yhtiön edistämistehtäviin. Kyseisten edistämistehtäviensä

puitteissa yhtiö voisi antaa esimerkiksi neuvontaa Business Finlandin asiakkaiden kasvu- ja kansainvälistymissuunnitelmista ja avustaa näihin suunnitelmiin liittyvien tavoitteiden asettamisessa. Neuvonnassa yhtiö voisi myös tarjota arviointia esimerkiksi yksittäisen yrityksen innovaatiotoiminnasta, yrityksen kasvuvision ja -suunnitelmasta sekä kansainvälistymissuunnitelmasta. Osana tätä neuvontaa yhtiö voisi avustaa yksittäisen yrityksen tavoitteiden täsmentämisessä sekä haastaa asiakkaan tekemiä suunnitelmia huomioiden, että rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvien rahoitusasioihin liittyvä yksityiskohtainen ja sisällöllinen neuvonta kuuluu rahoituskeskukselle.

Yhtiö voisi neuvontatehtävänsä puitteissa avustaa rakentamaan organisaatioista ekosysteemejä sekä selkiyttämään ekosysteemien tavoitteita ja päämääriä. Näillä tehtävillä on myös liityntä voimassa olevan lain 11 §:n 3 momentin 1–4 kohdissa määriteltyihin yhtiön edistämistehtäviin. Yhtiö antaisi ekosysteemeille myös erilaisia tieto-, verkottumis- ja neuvontapalveluita ekosysteemin elinkaaren eri vaiheissa. Ekosysteemeille annettava neuvonta voisi tarkoittaa muun muassa asiakkaan auttamista tunnistamaan kasvun mahdollisuuksia ja markkinoita, asettamaan tavoitteita ja tunnistamaan yhteistyökumppaneita sekä tunnistamaan ja luomaan erilaisia verkostoja. Yhtiön antamaan neuvontaan voisi kuulua myös asiakkaan kasvuvision haastaminen. Myöhemmässä vaiheessa neuvonta voisi painottua fasilitoimaan liiketoimintamalleja ja muutoinkin toimimaan tukena liiketoimintamallien tunnistamisessa ja verkostojen laajentamisessa. Tämä neuvonta ekosysteemin osapuolille ei sisältäisi rahoitusasian yksityiskohtaista ja sisällöllistä neuvontaa, vaan neuvonta liittyisi koko ekosysteemin hallintaan.

Yksityiskohtainen ja sisällöllinen neuvonta hankkeen rahoituskelpoisuudesta ja siihen liittyvästä vaikuttavuuden arvioinnista kuuluisivat rahoituskeskuksen tehtäviin rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvan rahoituksen osalta. Kun yhtiön antamassa neuvonnassa havaitaan tarvittavan yksityiskohtaista tietoa rahoituskeskuksen rahoituspalveluista tai yritys tarvitsisi yksityiskohtaisia neuvoja yrityksen mahdollisesta rahoitushankkeesta, siirtyy rahoitusasian käsittely rahoituskeskukselle. Yhtiön tarjoama neuvonta voisi rahoitusasian osalta olla yllä kuvattua yleistä neuvontaa, mutta rahoituskeskuksen rahoitusasioihin liittyvä yksityiskohtainen ja sisällöllinen neuvonta olisi rahoituskeskuksen vastuulla. Rahoituskeskuksen vastuulla olisi varmistua yksittäisen yritysasiakkaan hankkeen vaikuttavuudesta arvioimalla innovaatiotoiminnan laaja-alaisuutta ja hyödyntämistä liiketoiminnassa, tarvittavia henkilö- ja rahallisia resursseja sekä tunnistaa hankkeen rahoituskelvottomat osiot. Asiakkaiden yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi on välttämätöntä, että rahoituskeskuksen rahoitusasioiden yksityiskohtainen neuvonta on saatavissa vain yhdeltä taholta eli rahoituskeskuksesta.

Rahoituskeskus ja yhtiö voisivat avustaa Business Finlandin asiakkaita asettamaan ja täsmentämään tavoitteitaan sekä haastaa ja arvioida näiden tekemiä suunnitelmia (ns. sparraus). Rahoituskeskuksen ja yhtiön antamalla sparrauksella olisi kuitenkin eroja. Rahoituskeskuksen tekemällä sparrauksella tässä tarkoitetaan neuvontaa yritykselle sen rahoitusaihion rahoituskelpoisuuden ja rahoituksen vaikuttavuuden kehittämiseksi, mihin liittyy myös suunnitellun rahoitusprojektin kohteena olevan liiketoiminnan tavoitteen ja liiketoimintamallin kilpailukyvyyn arviointi rahoitettavuuden näkökulmasta. Yhtiön antamalla sparrauksella tarkoitetaan puolestaan kokonaisvaltaista yrityksen haastamista ja innostamista sen liiketoimintamallin sekä kasvu- ja kansainvälistymissuunnitelmien kehittämiseksi ja kasvun esteiden poistamiseksi. Yhtiön sparraus sisältäisi myös neuvontaa edellä mainittujen tavoitteiden edistämiseksi hyödyllisistä palveluista ja niiden soveltuvuudesta yritykselle.

Rahoituskeskuksen ja yhtiön työntekijä toimivat rinnakkaisissa rooleissa ekosysteemin yhteishankkeen elinkaaren aikana. Yhtiö voi antaa yhteishankkeiden osapuolille esimerkiksi erilaisia neuvontaan liittyviä palveluita ja avustaa tavoitteiden asettamisessa edellä kuvatulla tavalla. Kun yhteishankkeissa tavoite on jäsentynyt ja osapuolet selvillä, rahoitusneuvonta siirtyy rahoituskeskukselle, jonka tehtävänä on vastata ekosysteemiin kuuluvan osapuolen rahoitushankkeesta. Yhteishankkeissa yhtiö antaa neuvontaa yritysten keskinäisen sekä niiden ja julkisyhteisöjen ja tutkimusorganisaatioiden välisen yhteistyön rakentamisessa.

Ilman ennakkoyhteydenottoa tai -neuvontaa jätetty yrityksen hakemus käsitellään samalla tavalla kuin sellaisen yrityksen hakemus, joka on ennakkoon ollut yhteydessä ja saanut yhtiön tarjoamaa neuvontaa tai palvelutarpeiden kartoitusta. Yrityksiä kohdellaan rahoituspäätösten osalta yhdenvertaisin kriteerein. Rahoituskeskuksen ja yhtiön vastuulle kuuluvia rahoituspalveluita koskevat rahoitushakemukset arvioidaan yhtenäisin, EU:n valtioneuvoston päätöksiin ja kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien rahoituskeskuksen hyväksymien kriteerein riippumatta siitä, ovatko asiakkaat olleet aikaisemmin yhtiön tai mahdollisesti muiden Team Finland -toimijoiden asiakkaina.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 3 kohdassa yhtiön tehtäväksi säädettäisiin valmistelevat tehtävät liittyen rahoituskeskuksen velvollisuuteen viranomaisena tuottaa ja jakaa tietoa toiminnastaan. Kyseisestä viranomaisen velvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 20 §:ssä. Silloin kun nämä yhtiön luonteeltaan valmistelevat tehtävät liittyvät rahoituskeskuksen tukemiseen julkisuuslain 20 §:n mukaisen velvollisuuden täyttämiseksi, niihin voidaan katsoa liittyvän julkisen hallintotehtävän piirteitä.

Rahoituskeskuksella olisi kokonaisvastuu rahoituskeskuksen toimintaan liittyvän tiedon tuottamisesta ja jakamisesta. Yhtiö voisi kuitenkin valmistelevilla tehtävillään tukea rahoituskeskusta tässä tehtävässä esimerkiksi tuottamalla esimerkiksi tiedotteita, Business Finlandin verkkosivuilla olevia tietosisältöjä ja muita julkaisuja. Yhtiö huolehtisi myös tiedon jakamiseen tarvittavista teknisistä alustoista sekä Business Finlandin sisäisten ja ulkoisten verkkosivujen ylläpidosta. Rahoituskeskuksella olisi kuitenkin rahoituskeskuksen toiminnan osalta toimivalta päättää tuotettavan ja julkaistavan tiedon sisällöstä. Yhtiön 3 momentin 3 kohdan mukaiset rahoituskeskuksen viestintää valmistelevat toimenpiteet eivät vaikuttaisi rahoituskeskuksen velvollisuuksiin antaa neuvontaa hallintolain 8 §:n nojalla tai tuottaa ja jakaa tietoa julkisuuslain 20 §:n nojalla.

Yhtiö vastaisi jatkossakin omaa toimintaansa koskevan tiedon tuottamiseen ja jakamiseen liittyvistä tehtävistä. Yhtiöön sovelletaan julkisuuslakia yhtiön käyttäessä julkista valtaa julkisuuslain 4 §:n 2 momentin perusteella. Näin ollen yhtiötä koskevat julkisuuslain 5 luvun mukaiset viranomaisen velvollisuudet edistää tiedonsaantia koskevat yhtiötä tämän käyttäessä julkista valtaa.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaisesti yhtiön tehtävänä olisi tukea rahoituskeskusta kasvuyrittäjien jatkolupia koskeviin lausuntoihin liittyvässä tietojen arvioinnissa, analysoinnissa ja näihin liittyvien selvitysten tekemisessä. Rahoituskeskuksen tehtävästä antaa lausunto kasvuyrittäjän oleskelulupa-asiassa säädetään ulkomaalaislain (XX/2022) 80 § 1 momentissa ja jatkolupa-asiassa puolestaan ulkomaalaislain (XX/2022) 80 b §:n 2 momentissa. Rahoituskeskuksen tehtävänä on valmistella lausunto ja päättää lausunnon antamisesta Maa- ja metsätalouden tutkimuskeskukseen kasvuyrittäjien jatkolupa-asioissa. Esityksen mukaan yhtiö kuitenkin osallistuisi lausuntojen esivalmisteluun esimerkiksi arvioimalla tietoja lupien hakijoista. Kasvuyrittäjien oleskelu- ja jatkoluvista annettavat lausunnot perustuvat käytännössä samoihin kriteereihin, joilla yhtiö arvioi innovatiivisille nopean kasvun yrityksille annettavan rahoituksen myöntämisedellytyksiä.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti yhtiö avustaisi rahoituskeskusta tietoturvasuhteeseen liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi. Kyseisistä velvollisuuksista säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) 13-17 §:ssä. Rahoituskeskus on tiedonhallintalain 4 §:ssä tarkoitettu tiedonhallintayksikkö ja näin ollen sitä koskevat kyseisen lain mukaiset tiedonhallintayksikön velvollisuudet. Rahoituskeskuksen vastuulla on muun muassa tiedonhallinnan liittyvä organisointi, ajantasaisista ohjeista ja tiedonsaantioikeuksista huolehtiminen sekä tiedonhallintaan liittyvä valvonta ja tarvittavat auditoinnit. Yhtiön tehtävät liittyvät rahoituskeskuksen avustamiseen rahoituskeskuksen vastuulla olevien eräiden velvollisuuksien täyttämiseen, joista säädetään tiedonhallintalaissa. Yhtiön tietoturvaan liittyvät tehtävät voivat liittyä tietojärjestelmien seurantaan ja järjestelmiin kohdistuven tietoturvaloukkauksien estämiseen, avustamiseen käyttöoikeuksien hallinnassa ja lokitietojen keräämisessä, tietoturvaosaamisen ylläpitämiseen ja tiedonsiirtoihin liittyviin tietoturvamennettelyihin. Yhtiö voisi avustaa rahoituskeskusta muissa tietoturvaan liittyvissä teknisissä tehtävissä, joilla ei olisi julkisen hallintotehtävän luonnetta. Yhtiön on mahdollista ostaa tietoturvaan liittyvää osaamista myös ulkopuolisilta tahoilta.

Tiedonhallintalain 3 §:n 4 momentin mukaan kyseinen laki soveltuu rajoitetusti yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin näiden hoitaessa julkista hallintotehtävää. Yhtiön osalta noudatettaisiin kuitenkin samoja tiedonhallintaa koskevia vaatimuksia ja mentelyitä kuin tiedonhallintayksikkönä toimivassa rahoituskeskuksessa. Rahoituskeskuksella ja yhtiöllä on Business Finlandin rahoitustoimintaan liittyviä tehtäviä. Tämän vuoksi rahoituskeskus ja yhtiö käyttävät rahoitustoiminnassaan samoja, yhteisiä tietojärjestelmiä, joihin on luotu rajapinnat tietojen luovuttamiseksi asiakastietovarantoon, yritystukirekisteriin ja Verohallinnon tiettyihin rekistereihin. Rahoituskeskuksen että yhtiön rahoitustoiminnan tiedot ovat myös samassa tietokokonaisuudessa ja tietoja luovutetaan edelleen yhteisen rajapinnan kautta. Rahoituskeskus ja yhtiö käyttävät myös samaa perustietotekniikkaa sekä yhteisiä tietoverkkoja, joten on perusteltua, että tiedonhallintaa koskevat vaatimukset ja menettelyt ovat samanlaisia sekä rahoituskeskuksessa että yhtiössä.

Pykälään lisättäisiin *uusi 4 momentti*, jonka tarkoituksena on rajata yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukevia tehtäviä ja täsmentää yhtiön tukevien tehtävien suhdetta rahoituskeskuksen toimivaltaan sen tiettyjen lakisääteisten tehtävien osalta. Momentilla olisi informatiivinen merkitys. Yhtiö ei käyttäisi esimerkiksi lain 11 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa asiakkaiden neuvonta- ja palvelutarpeiden kartoitustehtävissä rahoituskeskukselle kuuluvaa päätösvaltaa lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa rahoituspäätöksissä. Yhtiö ei myöskään käyttäisi rahoituskeskukselle kuuluvaa toimivaltaa antaa ulkomaalaislain (xxx/2022) 80 §:ssä ja 80 b §:ssä tarkoitettuja lausuntoja, kun yhtiö toteuttaa rahoituskeskuksen lausuntojen pohjaksi tehtävää valmistelua esityksen 11 §:n 3 momentin 4 kohdan nojalla.

Lisäksi ehdotetun 4 momentin mukaan yhtiön tukevat tehtävät eivät vaikuta rahoituskeskukselle kuuluviin viranomaisen velvollisuuksiin. Vaikka kyseisessä momentissa säädetään julkisten hallintotehtävien siirrosta yhtiölle, rahoituskeskukselle kuuluisi edelleen velvollisuuksia, jotka johtuvat sen viranomaisasemasta. Kyseisen momentin perusteella yhtiölle siirretyt julkiset hallintotehtävät eivät esimerkiksi poistaisi rahoituskeskuksen velvollisuutta antaa neuvontaa asiakkailleen hallintolain 8 §:n perusteella tai selvittämisvelvollisuutta hallintolain 31 § perusteella. Rahoituskeskusta koskisi myös esimerkiksi julkisuuslain 20 §:n mukainen velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa.

Nykyinen 2 momentti siirtyisi *5 momentiksi*.

11 a §. *Yhtiön kansainväliset edustamistehtävät.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä yhtiön kansainvälisistä edustamistehtävistä. Rahoituskeskus vastaisi Business Finlandin tehtäväalueelle kuuluvasta Suomen edustamisesta kansainvälisissä organisaatioissa, mutta myös yhtiön palveluksessa oleva henkilö voisi tietyn edellytyksin toimia Suomen edustajana kansainvälisten organisaatioiden hallintoelimissä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön tai rahoituskeskuksen antamasta valtuutuksesta yhtiölle edustaa Suomea kansainvälisissä organisaatioissa tai vastaavissa tehtävissä. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa ministeriön tai rahoituskeskuksen tapauskohtainen arviointi siitä, onko yhtiön mahdollista ja tarkoituksenmukaista edustaa Suomea kansainvälisissä tehtävissä. Ministeriö nimittää pääsääntöisesti Suomen edustajat kansainvälisiin organisaatioihin. Eräissä kansainvälisissä edustamistehtävissä rahoituskeskus kuitenkin nimittää Suomen edustajat. Yhtiön palveluksessa olevat henkilöt voisivat toimia rahoituskeskuksen valtuuttamina myös Business Finlandin edustajina kansainvälisten organisaatioiden hallintoelimissä, joissa edustaudutaan taustaorganisaation eikä Suomen valtion nimissä. Toimivalta valtuuttaa yhtiö edustamaan Suomea kansainvälisessä elimessä olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä tai rahoituskeskuksella sen mukaan, kummalle taholle edustamistehtävä kuuluisi sen laissa säädettyjen tehtävien mukaan.

Ministeriön tai rahoituskeskuksen valtuuttamana yhtiö voisi kansainvälisissä edustamistehtävissä valmistella Suomen kantoja ja esittää niitä kansainvälisissä hallintoelimissä. Suomen kannan muodostamiseksi yhtiön palveluksessa olevan henkilön olisi kansallisesti konsultoitava riittäväällä laajuudella rahoituskeskusta ja muita asiankuuluvia tahoja. Koska kyseessä olisi Suomen valtion edustaminen ja päätöksentekoon osallistuminen

kansainvälisen organisaation hallintoelimessä, voidaan tehtävän katsoa olevan luonteeltaan julkinen hallinto-tehtävä, jolloin tehtävän antamisesta yhtiön tehtäväksi on perustuslain 124 §:n mukaisesti säädettävä lailla.

Säännös soveltuisi ainoastaan yhtiön kansainvälisiin edustamistehtäviin, jotka katsotaan julkisiksi hallintotehtäviksi. Yhtiön nykytilassa hoitamia julkiseksi hallintotehtäväksi katsottavia edustustehtäviä, joihin ei kuitenkaan voida katsoa liittyvän julkisen vallan käyttöä, ovat esimerkiksi Nordic Innovationin hallintotyöhön osallistuminen. Nordic Innovation on pohjoismaisen ministerineuvoston alainen organisaatio, joka toteuttaa pohjoismaista elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa. Nordic Innovation hallintotyössä Suomen edustajan tehtäviin kuuluu muun muassa viedä päätöksenteon pohjaksi näkemys Suomen kannasta koskien organisaation toimintaa mukaan lukien rahoitushakujen sisältöä ja perustuen tarkoituksenmukaiseen kansalliseen konsultaatioon käsiteltävistä asioista. Yhtiön palveluksessa oleva henkilö voisi lisäksi toimia nimettynä asiantuntijana sellaisissa kansainvälisten organisaatioiden hallintoelimissä, joissa ainoastaan rahoituskeskuksen virkamies voi edustaa Suomea. Näihin asiantuntijatehtäviin ei sisältyisi julkisen hallintotehtävän elementtejä. Esimerkiksi EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmassa nimettävät kansalliset yhteystoimistot (National Contact Point, NCP) hoitaisivat tällaisia tehtäviä osana komission ja jäsenmaiden välistä neuvonta- ja tiedonvälitysjärjestelmää. Euroopan komission suuntaan näillä kansallisilla yhteystoimistoilla on asiantuntija-alueellaan neuvoo-antava rooli. Kyseessä on operatiivinen tehtävä, jolla avustetaan viranomaisen toimintaa ja johon ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan yhtiötä ei voitaisi kuitenkaan valtuuttaa edustamaan Suomea eräissä kansainvälisissä edustamistehtävissä. Säännöksen tarkoituksena on rajata ja täsmentää yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä erityisesti suhteessa niihin tehtäviin, jotka nykytilassa liittyvät läheisesti yhtiön toimintaan ja tehtäväkenttään. Perustuslain 8 luvun säännökset kansainvälisistä suhteista rajaavat myös yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä. Perustuslain 8 luvussa on säädetty muun muassa kansainvälisiin suhteisiin liittyvästä Suomen kantojen valmistelusta, niihin liittyvistä toimenpiteistä sekä kantojen ilmoittamisesta muille valtioille ja kansainvälisille järjestöille. Näihin säännöksiin perustuen yhtiön työntekijä ei voisi vastata esimerkiksi Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä.

Rahoituskeskuksen palveluksessa oleva virkamies edustaisi Suomea kansainvälisten organisaatioiden hallintoelimissä aina, kun edustamiseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tällaisena voitaisiin pitää edustautumista kansainvälisen organisaation hallintoelimessä sen tehdessä rahoitusta koskevia tai muita vastaavallaisia päätöksiä, päättäessä kansainvälisen organisaation tehtävistä, keskeisistä säännöksistä tai niiden toimeenpanosta tai päättäessä organisaation budjetista ja jäsenmaiden rahoitusosuuksista tai painoarvoltaan näistä vastaavista seikoista. Edellä mainitun kaltaisten tehtävien voidaan katsoa sisältävän merkittävää julkisen vallan käyttöä, jota ei perustuslain 124 §:n mukaan voida siirtää yhtiölle.

Ehdotetun 1 momentin rajauksena yhtiön kansainvälisille edustamistehtäville olisi se, että yhtiö ei voisi edustaa Suomea Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisissa komitologiakomiteoissa. Komitologiakomiteoissa EU:n jäsenvaltiot valvovat komission toimintaa tämän hyväksyessä täytäntöönpanosäädöksiä. Valtioneuvoston kannanmuodostus EU-asioissa tapahtuu erityisessä yhteensovittamisjärjestelmässä, minkä vuoksi Suomen kannanmuodostuksen EU-asioissa tulisi tapahtua viranomaiskoneistossa. Perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaisesti eduskunta osallistuu Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansalliseen valmisteluun sen mukaan kuin perustuslaissa säädetään. Suuri valiokunta on pitänyt tärkeänä, että myös komitologiaan liittyvä kansallinen päätöksenteko on läpinäkyvää; komiteoissa Suomea edustavien tahojen toiminnan on oltava riittävässä koordinaatiossa ja poliittisessa ohjauksessa (SuVL 4/2010 vp). Nykytilassa yhtiön työntekijä edustaa Suomea esimerkiksi EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman komiteoissa, mutta esityksen mukaan tätä tehtävää voisi hoitaa vain rahoituskeskuksen edustaja.

Lisäksi 1 momentissa rajauksena yhtiön edustamistehtäville olisivat tietyt Euroopan avaruusjärjestön (ESA) hallintoelimiin liittyvät tehtävät. ESA:n neuvosto on järjestön ylin hallinnollinen elin, jossa päätetään esimerkiksi järjestön budjetista ja jäsenmaiden vuosittaisista rahoitusosuuksista, järjestön sisäisistä hallintosäännöistä

sekä ESA:n ohjelmien toteuttamista koskevista säännöistä sekä ohjelmista priorisoinnista. ESA:n neuvoston alapuolella toimii erilaisia komiteoita. ESA:n teollisuuspolitiikkakomitea (Industrial Policy Committee) määrittelee järjestön teollisuuspolitiikkaa ja tekee päätöksiä ESA:n jäsenmaiden teollisuuden kanssa tekemistä sopimuksista. ESA:n hallinto- ja talouskomitea (Administrative and Finance Committee) antaa neuvostolle suosituksia hallintoon, henkilöstöön, taloudellisiin ja juridisiin asioihin liittyvissä kysymyksissä. Koska edellä todetut päätökset kohdistuvat julkisten varojen käyttöön ja ohjaavat merkittävällä tavalla kansainvälisen organisaation toimintaa, kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä, minkä vuoksi yhtiöllä ei olisi toimivaltaa edustaa Suomea ESA:n neuvostossa tai ESA:n teollisuuspolitiikkakomiteassa tai hallinto- ja talouskomiteassa. Yhtiön edustaja voisi kuitenkin edustaa Suomea ESA:n muissa komiteoissa. ESA:ssa toimii komiteoiden lisäksi erilaisia ESA:n ohjelmakomiteoita, jotka käsittelevät ESA:n vapaaehtoisia ohjelmia ja niissä on edustus vain ohjelmiin osallistuvilta mailta. Yhtiön palveluksessa oleva henkilö voisi edustaa Suomea ESA:n ohjelmakomiteoissa, koska ohjelmakomiteassa tehtävällä työllä on yhteys yhtiön hoitamaan Business Finlandin operatiiviseen toimintaan, ja yhtiön edustus ohjelmakomiteoissa lisää synergiaetuja yhtiön muun ohjelmatoiminnan kanssa.

Ehdotetussa 1 momentissa mainituista yhtiön edustamistehtävien rajauksesta huolimatta yhtiön työntekijä voisi kuitenkin tarvittaessa osallistua kansainvälisten organisaatioiden elinten kokouksiin asiantuntijan roolissa ministeriön tai rahoituskeskuksen edustajan rinnalla, jos tämä on mahdollista kyseisen elimen työjärjestyksen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta koskien yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisistä organisaatioista tai muista vastaavista kansainvälisistä tehtävistä, joissa yhtiö ei voisi edustaa Suomen valtiota.

13 §. Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus. Rahoituskeskuksen ja yhtiön palvelusopimusta koskevaa pykälää täsmennettäisiin siten, että säännöksessä yksilöitäisiin yhtiön tehtäviä koskevat säännökset. Näihin 11 §:ssä ja 11 a §:ssä tarkoitettuihin yhtiön tehtäviin perustuvat toimenpiteet määritellään palvelusopimuksessa. Palvelusopimuksessa voitaisiin sopia myös yhtiön 14 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä, joihin viitataan esityksen 11 §:n 2 momentissa. Voimassa olevassa säännöksessä viitataan vain yleisesti yhtiön lakisäätöihin tehtäviin viittaamatta yksittäisiin yhtiön tehtäviä koskeviin säännöksiin. Muutosten tarkoituksena ei ole muuttaa palvelusopimuksen tarkoitusta tai kattavuutta. Palvelusopimus on Business Finlandin sisäinen asiakirja, jossa sovitaan vuosittain yhtiön hoitamien lakisäätöihin tehtäviin liittyvät toimenpiteet ja niistä rahoituskeskuksen yhtiölle maksama korvaus.

14 §. Rahoituspäätökset. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin viittaamalla valtiontuen sijaan valtionavustuksiin. Rahoituskeskus voi myöntää myös valtionavustuksia, joihin ei sisälly valtiontukea, esimerkiksi julkisille organisaatioille.

Voimassa olevan 2 momentin mukaan rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Esityksessä täsmennettäisiin säännöksen mukaisen valtionavustuksen euromääräisen 100 000 euron enimmäismäärän määritelmää siten, että yhtiö voisi tehdä päätöksiä, joiden arvo ei yksittäisen päätöksen osalta ylitä 100 000 euroa yhtä yritystä kohden.

Yhtiön myöntämät valtionavustukset ovat EU:n valtiontukisääntelyn osalta ns. de minimis -ehtoisia, eli yhtiön valtionavustusten myöntäminen perustuu Euroopan komission antamaan ns. de minimis -asetukseen (komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen). De minimis -avustusta koskeva myöntöpäätös tehdään Business Finlandissa aina yksittäistä yritystä koskien. Myönnetyn rahoituksen enimmäismäärän määritelmä, yksittäisen päätöksen osalta enintään 100 000 euroa yhtä yritystä kohden, vastaisi myös de minimis -asetuksen säännöksiä ja vakiintunutta tulkintaa. Vakiintuneen EU-sääntelyn tulkinnan mukaan samaan hankkeeseen kohdistuvaa de

minimis -ehtoista valtionavustusta ei myöskään voida keinotekoisesti pilkkoa. Siten ei olisi sallittua, että yhtiön yritykselle myöntämän yksittäisen avustuksen määrä alittaisi lain enimmäismäärän 100 000 euroa, mutta erillisillä päätöksillä samalle yritykselle samalle hankkeelle myönnettävien avustusten yhteismäärä ylittäisi tämän enimmäismäärän. Lisäksi de minimis -asetuksen mukaan jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen yhteismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen peräkkäisen verovuoden jakson aikana, mikä osaltaan rajaa yhdelle yritykselle myönnettävien kaikkien de minimis -ehtoisten avustusten enimmäismäärää.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin myös siten, että yhtiön toimihenkilöiden sijasta viitattaisiin yhtiön palveluksessa oleviin henkilöihin. Lisäksi momentissa viitattaisiin valtiontuen sijasta valtionavustukseen.

Pykälän 3 momentti säilyisi sellaisenaan.

Takaisinperintää, maksatuksen keskeytystä, maksatuksen lopettamista ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia koskevaa nykyistä 4 momenttia täsmennettäisiin siten, että valtiontuen sijasta viitattaisiin valtionavustukseen. Kuitenkin neljännessä momentissa viitattaisiin rahoituksen saajiin eikä valtionavustuksen saajiin. Momenttiin lisättäisiin, että rahoituskeskus päättää myöntämänsä lainan maksatuksen keskeytyksestä ja lainan määräämisestä takaisinmaksettavaksi. Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain (967/2013) 4 a §:n 1 momentin mukaisesti rahoituskeskus päättää Business Finland Venture Capital Oy:n kohderahaston sijoitukseen liittyvän valtiontuen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä.

Pykälän 5 momentti esitetään kumottavaksi. Yhtiön työntekijän rikosoikeudellisesta virkavastuusta esitetään säädettäväksi uudessa 14 a §:ssä.

14 a §. *Yhtiön palveluksessa olevan virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu.* Lakiin lisättäisiin uusi 14 a §, jossa säädettäisiin yhtiön palveluksessa olevan henkilön virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovellettavasta rikosoikeudellista virkavastuusta hänen suorittaessaan julkiseksi hallintotehtäväksi katsottavaa tehtävää. Voimassaolevan lain rahoituspäätöksiä koskevan 14 §:n 5 momentin mukaan yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Tämän säännöksen on kuitenkin voitu tulkita liittyvän vain yhtiön 14 §:n 2 momentin nojalla tekemiin rahoituspäätöksiin liittyviin julkisiin hallintotehtäviin. Käytännön toiminnassa on siten osin ollut epäselvyyttä siitä, mihin tehtäviin yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden rikosoikeudellinen virkavastuu kohdistuu. Selkeyden vuoksi yhtiön palveluksessa olevan henkilön virkavastuusta esitetään säädettäväksi uudessa säännöksessä. Säännös sisältäisi nykyistä 14 §:n 5 momenttia vastaavan säännöksen, jonka mukaan yhtiön rahoituspäätösten esittelijöihin ja päätöksentekijöihin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta. Virkavastuuta koskevaa sääntelyä laajennettaisiin siten, että sitä sovellettaisiin yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön hänen hoitaessaan 11 §:n 2-3 momentissa ja 11 a §:ssä määriteltyjä julkisia hallintotehtäviä. Yhtiön palveluksessa olevan henkilön virkavastuu koskisi yhtiön 14 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, joihin viitataan esityksen 11 §:n 2 momentissa.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin myös yhtiön palveluksessa olevan henkilön vahingonkorvausvastuusta. Momenttiin sisällytettäisiin vakiomuotoinen viittaus vahingonkorvauslain soveltumiseen. Yhtiölle lain mukaan kuuluvan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuneen vahingon korvaamista arvioidaan vastaavasti kuin vahinko olisi aiheutunut viranomaisen toiminnassa. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Sama korvausvelvollisuus on muulla yhteisöllä, joka lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitaa julkista tehtävää. Yhteisön korvausvastuun syntymisen edellytyksenä on vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, että toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

15 §. *Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön 14 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen.* Pykälää ja sen otsikkoa muutettaisiin siten, että pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta yhtiön tämän lain 14 §:n 2 momentin mukaisissa asioissa tekemiin päätöksiin valtiontukiasiassa tekemien päätösten sijaan. Muutoksen tarkoituksena on täsmentää muutoksenhaun kohteena olevia päätöksiä yhtiön osalta. Lisäksi voimassaolevaa muutoksenhakua koskevaa pykälää muutettaisiin ottaen huomioon, että muutoksenhausta hallintotuomioistuimelta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019), joka on tullut voimaan 1.1.2020. Uudella lailla on kumottu hallintolainkäyttölaki (586/1996).

16 §. *Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että valtiontuen sijaan viitataan valtioneuvostukseen.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että rahoituskeskuksella olisi oikeus saada yhtiön hallussa olevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä rahoituskeskuksen muiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin perusteella yhtiöllä on oikeus saada rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä. Voimassa olevassa laissa ei kuitenkaan säädetä vastaavasta rahoituskeskuksen oikeudesta saada tietoja yhtiöltä rahoituskeskuksen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin perusteella yhtiön tiedonantovelvollisuus rahoituskeskukselle rajoittuu ainoastaan tietoihin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeuden edellytyksenä olisi välttämättömyys rahoituskeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Rahoituskeskuksen tehtävistä säädetään tämän lain 3 §:n lisäksi muussa lainsäädännössä, esimerkiksi ulkomaalaislaissa rahoituskeskuksen antaessa lausuntoja kasvuyrittäjien oleskelulupa- ja jatkolupa-asioissa. Rahoituskeskuksen olisi tarpeen hyödyntää yhtiön tietoja esimerkiksi rahoitukseen ja Business Finlandin hallintoon liittyvissä asioissa.

Pykälän 3 momentti säilyisi sellaisenaan.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädetään yhtiön palveluksessa olevan työntekijän salassapitovelvollisuudesta, kun tämä on saanut rahoituskeskukselta salassapitettavia tietoja lain 16 §:n 2 momentin perusteella hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Yhtiön julkisten hallintotehtävien hoitamiseen sovellettaisiin julkisuuslakia siltä osin kuin ne sisältävät julkisen vallan käyttöä julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan. Näin ollen esimerkiksi yrityssalaisuuksia koskevat salassapitosäännökset tulisivat sovellettaviksi yhtiön toimintaan siltä osin kuin yhtiö käyttää julkista valtaa toteuttaessaan julkisia hallintotehtäviä. Kaikki yhtiön hoitamat julkiset hallintotehtävät eivät kuitenkaan sisällä julkisen vallan käyttöä. Säännöksen tarkoituksena on turvata tietojen salassapito yhtiössä silloin, kun yhtiön toimintaan ei sovelleta julkisuuslakia ja siinä säädettyjä salassapitosäännöksiä.

16 a §. *Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeus Maahanmuuttovirastolta.* Lakiin lisättäisiin uusi 16 a pykälä rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta Maahanmuuttovirastolta. Pykälässä säädettäisiin rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta maahanmuuttovirastolta, kun rahoituskeskuksen harkittavaksi tulee puoltavan lausunnon antaminen ulkomaalaislain 80 b §:n 2 momentin mukaisissa kasvuyrittäjän jatkolupa-asioissa. Rahoituskeskuksella olisi oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä ja maksutta Maahanmuuttovirastolta. Nykytilanteessa rahoituskeskuksella ei ole ollut suoraa tiedonsaantioikeutta Maahanmuuttovirastolta kasvuyrittäjän jatkolupiin liittyvissä asioissa, minkä vuoksi rahoituskeskus on joutunut pyytämään tarvittavia tietoja suoraan jatkoluvan hakijalta. Rahoituskeskuksen uudesta tiedonsaantioikeudesta säättäminen sujuvoittaisi sen tiedonsaantia asioissa, joissa sen harkittavaksi tulee puoltavan lausunnon antaminen. Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeus olisi sidottu tarpeellisuusedellytykseen sen ulkomaalaislain 80 b §:n 2 momentin mukaisen tehtävän kannalta, joka koskee lausunnon antamista kasvuyrittäjän jatkolupaa koskevassa asiassa. Kyseisen säännöksen perusteella Maahanmuuttovirasto voi pyytää lausunnon Business Finlandilta jatkolupaa koskevassa asiassa.

Säännöksessä rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeus kohdistuisi jatkolupahakemukseen ja liitteisiin. Rahoituskeskuksen olisi tarpeen saada Maahanmuuttovirastolta esimerkiksi jatkoluvan hakijan nimi, yhteystiedot, hakijan alkuperäistä oleskelulupaa koskevan Business Finlandin lausunnon diaarinumero sekä hakijan yrityksen Y-tunnus, jos kyseessä on jo perustettu yritys. Lisäksi rahoituskeskuksen tulisi saada tiedot esimerkiksi siitä, milloin hakija on saanut oleskeluluvan ja kuinka kauan tämä on oleskellut Suomessa. Rahoituskeskuksen olisi tarpeen saada vastaavat tiedot myös oleskeluluvan hakijan tiimiin kuuluvien henkilöiden osalta. Rahoituskeskuksen tulisi myös saada Maahanmuuttovirastolta esimerkiksi kuvaus yrityksen ja tiimin nykytilanteesta sekä muutoksista alkuperäiseen liiketoimintasuunnitelmaan, joka oli ensimmäistä oleskelulupaa koskevan lausunnon pohjana. Kyseisten tietojen avulla rahoituskeskuksen on mahdollista arvioida yrityksen ja tiimin toiminnassa saavutettuja tuloksia sekä yrityksen toimintaedellytyksiä Suomessa tulevaisuudessa.

Oikeus tietojen luovuttamiseen ja vastaanottamiseen rahoituskeskuksen ja yhtiön välillä koskien kasvuyrittäjien jatkoluvista annettavia lausuntojen valmistelua perustuisi esityksen 16 §:n 2 momenttiin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitys sisältää yhden uuden ehdotuksen asetuksenantovaltuudesta. Esityksen 11 a §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisistä organisaatioista tai vastaavista kansainvälisistä tehtävistä, joissa yhtiö voi edustaa Suomen valtiota. Valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista antaa 11 a §:n 1 momenttia täsmentäviä säännöksiä kansainvälisistä tehtävistä, joita yhtiö ei voisi toteuttaa.

Esityksen yhteydessä valmistellaan muutos Innovaatorahoituskeskus Business Finlandia ja Business Finland-nimisestä osakeyhtiöstä annettuun valtioneuvoston asetukseen (1147/2017). Esityksen 13 §:ssä määriteltäisiin tarkat yhtiön lakisääteiset tehtävät, johon perustuvat toimenpiteet määriteltäisiin rahoituskeskuksen ja yhtiön välisessä palvelusopimuksessa. Kyseisen lain muutoksen vuoksi valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 momentti koskien yhtiön tuottamia palveluita palvelusopimuksen mukaan on tarpeen kumota.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan keväällä 2023.

10 Toimeenpano ja seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa ja valvoo esitettävien muutosten täytäntöönpanoa osana lakiin perustuvaa ohjaus- ja valvontatehtäväänsä.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksen 16 a §:llä rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta Maahanmuuttovirastolta on liityntä hallituksen esitykseen laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen 16 a §:ssä on viittaus kyseisen hallituksen esityksen 80 b §:ään, joka koskee kasvuyrittäjien jatkolupia. Kyseinen hallituksen esitys toimitetaan eduskunnalle keväällä 2022.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

-

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

12.1 Julkisen hallintotehtävän siirto muulle kuin viranomaiselle

Esityksen tavoitteena on täsmentää Business Finland -nimisen osakeyhtiön tehtäviä erityisesti siltä osin kuin niihin liittyy julkisen hallintotehtävän elementtejä. Esityksellä on kytkentä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuihin edellytyksiin siirtää julkisia hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla ja vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon (PeVL 50/2017 vp) Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annettua lakia koskevasta hallituksen esityksestä. Siltä osin kuin perustuslakivaliokunta on arvioinut julkisten hallintotehtävien siirron edellytyksiä rahoituskeskuksesta yhtiöön kyseisen lain säätämisen yhteydessä, niitä ei arvioida tässä esityksessä. Esityksessä on kuitenkin havaittu tarve tarkentaviin määrittelyihin yhtiön julkisen hallintotehtävien osalta. Alla olevan arvioinnin lisäksi julkisen hallintotehtävän siirron edellytyksiä muulle kuin viranomaiselle on arvioitu edeltävissä kappaleissa (kappale 7. Säännöskohtaiset perustelut, kappale 5. Muut toteuttamisvaihtoehdot).

Siirrettävät tehtävät

Julkisella hallintotehtävällä viitataan perustuslaissa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp). Julkiset hallintotehtävät voivat kuitenkin olla luonteeltaan myös tosiasiallista hallintotoimintaa tai operatiivista ja teknisluonteista toimintaa, jotka eivät sisällä itsenäiseen harkintaan perustuvaa julkisen vallan käyttöä (PeVL 16/2002 vp, PeVL 47/2005 vp).

Esityksen 11 §:n 3 momentin 1 kohdan perusteella yhtiö suorittaisi markkina- ja asiakastietojen keräämistä sekä tietojen arviointia, analysointia ja selvityksiä koskevia tehtäviä. Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, että viisumisäännytyksessä säädettyyn tehtäväkokonaisuuteen liittyviä tehtäviä, joihin sisältyi muun muassa tietojen ja hakemusten keräämistä ja hakemusten toimittamista konsulaatille sekä biometristen tunnisteiden keräämistä, ovat julkisia hallintotehtäviä (PeVL 55/2010 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunnan mukaan Työkanava Oy:lle ehdotetut työnhakijoiden arviointi- ja valintatehtävät lähenivät julkisia hallintotehtäviä, ja yhtiön tekemillä päätöksillä voitiin katsoa olevan käytännössä yksilöiden oikeutta ja etua koskevia vaikutuksia (ks. PeVL 6/2022 vp). Esityksessä yhtiön tiedonkeruu- ja arviointitehtäviä voitaisiin pitää julkisina hallintotehtävinä silloin, kun rahoituskeskus käyttää niiden sisältämää tietoa rahoitushakemusten käsittelyn ja päätöksenteon tukena. Esityksen mukaan yhtiön työntekijän tehtävänä on kerätä markkina- ja asiakastietoja koskevat tosiseikat sekä tuottaa arvioita ja analyyseja tiedoista. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa kyseiset yhtiön tehtävät olisi katsottava julkisiksi hallintotehtäviksi. Tehtävissä ei olisi kuitenkaan kyse julkisen vallan käytöstä, koska rahoituskeskuksen työntekijä tekee johtopäätökset yhtiön tuottamasta tiedosta ja vastaa rahoituspäätöksen esittelystä.

Esityksessä 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan yhtiön tehtäviin kuuluisi rahoituskeskuksen toimintaa tukevana tehtävänä asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitus sekä tätä koskeva neuvonta. Perustuslakivaliokunnan mukaan ajoneuvoverolakia koskevassa neuvonnassa, joka toteutettiin avustavana puhelinpalveluna, on ollut

kysymys julkisesta hallintotehtävästä perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla, vaikka kyse ei ollut julkisen vallan käytöstä (PeVL 11/2006 vp). Perustuslain 124 § ei ole muodostanut estettä sellaisen neuvontaa sisältävien tehtävien antamiselle muulle kuin viranomaiselle, joka ei tarkoita yksityisten etua, oikeuksia tai velvollisuuksia koskevan päätösvallan käyttämistä (PeVL 54/2018 vp, s. 3 ja PeVL 15/2018 vp, s. 29) taikka neuvon-saajaan kohdistuvaa valvontaa (PeVL 20/2016 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunta on katsonut, että alueellisen vastuumuseon toteuttamat asiantuntija- ja neuvontatehtävät olisivat ongelmattomia perustuslain 124 §:n kan-nalta, koska alueellinen vastuumuseo ei tehnyt itse yksilön etua tai oikeutta koskevia päätöksiä. Päätöksenteko jäsenyksi muun lainsäädännön pohjalta ja tapahtui muun viranomaisen kuin museon toimesta (ks. PeVL 54/2018 vp). Esityksessä yhtiölle siirrettyjä asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitus- ja neuvontatehtäviä voitaisiin pe-rustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa pitää yhtiön julkisina hallintotehtävinä. Koska näiden tehtä-vien yhteydessä ei tehdä rahoituksen myöntämistä koskevia päätöksiä, ne eivät kuitenkaan sisältäisi julkisen vallan käyttämistä.

Yhtiön tehtäviin kuuluisivat esityksen 11 §:n 3 momentin 3 kohdan perusteella valmistelevat tehtävät, jotka koskevat rahoituskeskuksen velvollisuutta tuottaa ja jakaa tietoa julkisuuslain 20 §:n nojalla. Esitetyillä yhtiön tehtävillä olisi kytkentä viranomaisasemassa toimivan rahoituskeskuksen lakisääteiseen tehtävään, joten ky-seisiä yhtiön tehtäviä olisi arvioitava julkisina hallintotehtävinä. Yhtiölle esitetyt tehtävät ovat luonteeltaan tukevia ja valmistelevia, eivätkä ne sisältäisi julkisen vallan käyttöä. Vastuu yleisölle tuotetusta ja jaetusta tiedosta kuuluisi rahoituskeskukselle.

Yhtiön tehtävänä olisi esityksen 11 §:n 3 momentin 4 kohdan perusteella kasvuyrittäjien oleskelulupia ja jat-kolupia varten annettaviin rahoituskeskuksen lausuntoihin liittyvä tietojen arviointi ja analysointi sekä näihin liittyvät selvitykset. Näitä tehtäviä olisi pidettävä julkisina hallintotehtävinä, kun rahoituskeskus käyttää yhtiön arvioita sen antamien lausuntojen pohjana. Yhtiön tehtävässä ei kuitenkaan olisi kyse julkisen vallan käyttä-misestä, koska rahoituskeskuksen tehtävänä on tehdä johtopäätökset yhtiön tuottamasta tiedosta ja päättää lau-sunnon antamisesta.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 5 kohdan perusteella yhtiö tukisi rahoituskeskusta eräiden tietoturvallisuuden liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi. Kyseiset yhtiön tehtävät koskisivat rahoituskeskuksen tukemista sen tiedonhallintalaissa säädettyjen lakisääteisten velvollisuuksien täyttämiseksi, minkä vuoksi kyseisiä tehtäviä olisi pidettävä julkisina hallintotehtävinä. Yhtiön tehtävät olisivat kuitenkin luonteeltaan rahoituskeskuksen toimintaa avustavia, eikä niihin sisältyisi julkisen vallan käyttöä. Rahoituskeskuksella säilyisi tiedonhallinta-lain perusteella kokonaisvastuu tietoturvallisuuden liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi.

Esityksen 11 a §:n mukaiset Suomen edustamistehtävät kansainvälisissä organisaatioissa sisältäisivät Suomen kantojen muodostamista tarkoituksenmukaiseen kansalliseen koordinaatioon perustuen ja kantojen esittämistä kansainvälisissä organisaatioiden hallintoelimityksissä. Kyseisiä tehtäviä voitaisiin pitää julkisina hallintotehtä-vinä, koska niihin liittyy Suomen valtiota koskeva julkinen intressi. Yhtiön nykyisiin hoitamiin kansainvälisiin edustamistehtäviin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Säännöksessä yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviin voisi kuitenkin sisältyä julkisen vallan käyttöä, jos työ- ja elinkeinoministeriö tai rahoituskeskus valtuuttaa yhtiön edustamaan Suomea kyseisissä tehtävissä. Yhtiö ei kuitenkaan voisi edustaa Suomea tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, vaan tämä tehtävä kuuluisi rahoituskeskuksen työntekijän vas-tuulle.

Tehtävien siirron tarkoituksenmukaisuus

Julkisen hallintotehtävien siirron edellytyksenä muulle kuin viranomaiselle on sen tarkoituksenmukaisuus. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehditta-vien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3). Myös hallintotehtävän luonne on otettava huo-mioon (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. esim. PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II, PeVL 57/2010

vp, s. 5/I). Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla täyttyä helpommin kuin esimerkiksi yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksenteon kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. myös PeVL 8/2014 vp, s. 4/I). Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tarkoituksenmukaisuuskriteerin täyttymistä kiinnittänyt huomiota muun muassa tehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen tai resursseihin PeVL 29/2013 vp, PeVL 37/2010 vp), joustavuuteen (PeVL 6/2013 vp, s. 2/II) sekä toiminnan tehokkuuteen (PeVL 3/2009 vp, s. 4/II). Merkitystä on voitu myös antaa viranomaisen henkilöstöresurssien riittävyydelle (PeVL 23/2013 vp, s. 3/II, PeVL 6/2013 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on painottanut vakiintuneessa lausuntokäytännössä, että julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvä tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (ks. esim. PeVL 44/2016 vp, PeVL 16/2016 vp, PeVL 12/2014 vp). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (ks. esim. PeVL 44/2016 vp, s. 5).

Business Finlandin toiminnassa yhtiö hoitaisi erityisesti asiakasrajapintaan liittyviä tehtäviä koskien esimerkiksi asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitusta ja tätä koskevaa neuvontaa sekä asiakkaita koskevaa tiedonkeruuta. Asiakasrajapintaan liittyvien julkisten hallintotehtävien siirto yhtiölle on tarkoituksenmukaista muun muassa siksi, että Business Finland toimii nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä, ja yhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa vastaamisen vaikeasti ennakoitaviin asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksiin ketterämmin kuin virastomuotoinen toiminta. Asiakasrajapintaan liittyvien tehtävien toteuttaminen yhtiössä voisi siten parantaa asiakkaille tarjottavien palveluiden laatua. Asiakasrajapintaan liittyvien tehtävien vuoksi yhtiöllä voidaan katsoa olevan sellaista erityisosaamista markkinoista ja asiakkaista, jota rahoituskeskuksella ei ole mutta jota rahoituskeskus tarvitsee rahoitustoimintaansa ja -pätöksistään varten. Yhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa myös paremmat edellytykset asiakashankintaan kuin virastomuotoinen toiminta.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 1–2 kohdan mukaisia asiakas- ja markkinatietojen keräämiseen ja arviointiin sekä asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitukseen ja neuvontaan liittyviä tehtäviä katsotaan tarkoituksenmukaisiksi toteuttaa yhtiössä, koska tehtävillä on kiinteä yhteys yhtiön innovaatiopolitiikan ja yritysten kansainvälistymisen edistämistehtäviin. Kyseisistä yhtiön edistämistehtävistä säädetään voimassa olevan lain 11 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa. Esityksen mukaisten tehtävien hoitaminen yhtiössä edistää Business Finlandin palveluiden ja asiakassuhteiden katkeamattomuutta yhtiön ja rahoituskeskuksen välillä sekä yksinkertaistaa Business Finlandin yrityspalvelujärjestelmää. Lisäksi yhtiöllä on markkinatiedon keräämiseksi ja analysoimiseksi tarvittava kansainvälinen verkosto ja muu asiakasrajapinta on yhtiössä, eikä rahoituskeskuksella ole vastaavaa verkostoa. Yhtiö kerää oman toimintansa tarpeisiin laajasti asiakastietoa, ja on tarkoituksenmukaista, että rahoituskeskus ei harjoita tämän kanssa päällekkäistä toimintaa, vaan rahoituskeskus saa tarvitsemansa asiakastiedon yhtiön tuottamana erityisesti, kun rahoituskeskuksen rahoitusasiakkaista suuri osa on myös yhtiön asiakkaana. Rahoituskeskuksen esittelijän on kuitenkin huolehdittava käsiteltävänä olevan asian valmistelusta, ja yhtiön tuottamat edellä todetut tiedot ovat sellaista tietoa, joita esittelijä tarvitsee päätösvalmistelussa. Päätösvalta rahoituksen myöntämisestä säilyisi itsenäisesti rahoituskeskuksella.

Yhtiö tukisi rahoituskeskusta julkisuuslain 20 §:n tarkoitetussa tiedon tuottamisessa ja jakamisessa esityksen 11 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisesti. Näillä yhtiön tehtävillä on läheinen liityntä yhtiön toteuttamiin asiakasrajapinnan tehtäviin, kuten asiakkaille kohdennettuun palveluviestintään. Koska yhtiö toimii lähellä asiakasrajapintaa, tällä on tarvittava tuntemus Business Finlandin asiakaskentästä sekä kyky arvioida, minkälainen tieto palvelee asiakkaiden tarpeita parhaiten.

Yhtiön olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa valmistelevia tehtäviä koskien rahoituskeskuksen antamia lausuntoja kasvuyrittäjien oleskelulupa- ja jatkolupa-asioissa esityksen 11 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaisesti koska tämä lisäisi synergiaetuja suhteessa yhtiön hoitamaan ulkomaisten osaajien maahanmuuton edistämistehtävään, josta säädetäisiin esityksen 11 §:n 1 momentin 7 kohdassa. Yhtiöllä on myös voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentin perusteella toimivalta myöntää rahoitusta innovatiivisille nopean kasvun yrityksille. Kasvu-

yrittäjien oleskelu- ja jatkolupia koskevilla lausunnoilla käytetään samoja kriteerejä kuin kyseisen rahoituksen myöntämisessä. Näin ollen yhtiöllä voidaan katsoa olevan tarvittavaa asiantuntemusta kyseisen rahoituksen kriteerien täyttämisen arvioinnista.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 5 kohdan perusteella yhtiö tukisi rahoituskeskusta eräiden tietoturvallisuuden liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi. Rahoituskeskus ja yhtiö käyttävät rahoitustoiminnassaan rahoituskeskuksen rahoitusjärjestelmää ja järjestelmän tietoturvaan liittyvät tehtävät toteutetaan yhtiössä. Tietoturva edellyttää erityisosaamista, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista, että Business Finland -kokonaisuudessa tietojärjestelmiin liittyvä tietoturvaosaaminen on keskitetty yhteen organisaatioon ja samaan kokonaisuuteen, jossa hoidetaan keskitetysti Business Finlandin tietoteknisiä ratkaisuja ja tietojärjestelmien ylläpitopalveluita.

Eräiden kansainvälisten edustamistehtävien toteuttaminen yhtiössä esityksen 11 a §:n 2 momentin mukaan olisi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon yhtiön palveluksessa olevan henkilöstön laaja asiantuntemus kansainvälisissä organisaatioissa hoidettavien asioiden osalta. Eräät kansainväliset edustamistehtävät vaativat tuntemusta Business Finlandin operatiivisesta toiminnasta ja asiakasrajapinnasta, jota yhtiöllä on. Eräät kansainväliset edustamistehtävät olisi tarkoituksenmukaista hoitaa yhtiössä, koska ne kasvattavat synergiaa muiden yhtiön tarjoamien palveluiden kanssa. Tällaisia tehtäviä olisivat esimerkiksi ESA:n ohjelmakomiteoihin liittyvä työ, jolla on yhteys yhtiön muun ohjelmatoiminnan toteuttamiseen.

Perusoikeuksien, oikeusturvan ja muiden hyvän hallinnon vaatimusten turvaaminen

Edellytyksenä julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle on perustuslain 124 §:n mukaan lisäksi se, ettei hallintotehtävän antaminen saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa sen perustelujen mukaan julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista (HE 1/1998 vp). Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen edellyttää muun muassa, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla käyttäessään julkista valtaa (PeVL 33/2004 vp, PeVL 46/2002 vp). Tavaksi on tullut sääntelykokonaisuuden kannalta loogisesti ja tyhjentävästi ottaa informatiivinen viittaus vahingonkorvauslain soveltamiseen tapauksissa, joissa julkisen vallan käyttöä sisältävä tehtävä perustuslain 124 §:n mukaisesti annetaan lailla tai lain nojalla muulle kuin viranomaiselle. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvauksesta säädettäisiin lain 14 a §:ssä. Pykälässä täsmennettäisiin, että rikosoikeudellinen virkavastuu soveltuisi tiettyihin, pykälässä määriteltäviin julkisiin hallintotehtäviin.

Kun julkinen hallintotehtävä annetaan viranomaiskoneiston ulkopuolelle, ei lakiin ole välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä niitä sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Tästä syystä esityksessä ei ole viitattu hallinnon yleislakien noudattamiseen yhtiön toteuttaessa julkisia hallintotehtäviä.

Voimassa olevan lain 1 §:n 2 momentin nojalla rahoituskeskus hallinnoi valtion kokonaan omistamaa yhtiötä. Yhtiön omistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007). Yhtiöön kohdistuvasta valvonnasta säädetään voimassa olevan lain 16 §:n 1 momentissa. Perustuslakivaliokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että osakeyhtiömuotoiseen toimintaan ei lähtökohtaisesti ole mahdollista kohdistaa samantasoista hallinnollista ohjausta ja yhtä tehokasta valvontaa kuin viranomaistoimintaan (PeVL 26/2017 vp, s. 25, ks. myös PeVL 8/2014 vp, s. 4/II). Valiokunta on kuitenkin todennut valvonnan ja ohjauksen järjestämisen olevan jossain määrin helpompaa voittoa tavoittelemattoman valtion kokonaan omistaman osakeyhtiön kuin puhtaasti kaupallisen yrityksen ollessa kyseessä (PeVL 8/2014 vp, s. 4/II). Yhtiö ei tuottaisi voittoa voimassa olevan lain 12 §:n mukaan, minkä vuoksi yhtiön valvonnan toteuttaminen olisi helpompaa perustuslakivaliokunnan lausunnon valossa.

Voimassa olevan lain 15 §:ssä säädetään muutoksenhausta rahoituskeskuksen ja yhtiön päätöksiin. Esityksessä yhtiölle siirrettäviin julkisiin hallintotehtäviin ei sisälly hallintopäätösten tekoa, joihin voisi hakea muutosta. Tämän vuoksi esityksessä ei olisi tarpeen laajentaa 15 §:ssä säädettyä muutoksenhakuoikeuden ulottuvuutta.

Julkisen hallintotehtävän käsitteen ulkopuolelle jäävät tehtävät

Esityksen 11 §:n 3 momentissa säädetään yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukevista tehtävistä. Yhtiöllä on eräitä rahoituskeskuksen toimintaa tukevia tehtäviä, joita ei olisi kuitenkaan katsottava julkisiksi hallintotehtäviksi. Tällaisia tukitehtäviä ovat rahoituskeskuksen tukeminen julkisten hankintojen toteuttamisessa ja tietojärjestelmä- ja digitaalisten palveluiden järjestämisessä.

Rahoituskeskuksen tukeminen julkisten hankintojen toteutuksessa

Nykytilassa Business Finlandin hankintoja tukeva yksikkö (ns. hankintatoimi) on keskitetty yhtiöön. Suurin osa Business Finlandin hankinnoista tehdään yhtiössä, joten on tarkoituksenmukaista keskittää hankintayksikkö yhtiöön, jolloin voidaan varmistua hankinnoissa tarvittavasta riittävästä asiantuntemuksesta ja käyttää resursseja tarkoituksenmukaisesti. Rahoituskeskus ja yhtiö ovat julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016, jäljempänä *hankintalaki*) tarkoitettuja hankintayksiköitä.

Yhtiön hankintatoimen on mahdollista avustaa, tukea ja antaa asiantuntijapalveluita rahoituskeskukselle. Rahoituskeskuksen toimintaan liittyvän hankinnan toteutuksesta vastaa kuitenkin aina rahoituskeskus. Rahoituskeskus määrittelee hankintakokonaisuuden ja vastaa esimerkiksi hankinnan kohteen kuvauksesta, vertailukriteerien laatimisesta, hankinnan toteutumisen seurannasta, sopimuksen tekemisestä ja sopimuseurannasta. Rahoituskeskus tekee sen omaa toimintaa koskevat hankintapäätökset ja -sopimukset, joilla on vaikutusta julkisten varojen käyttöön. Yhtiön hankintatoimen asiantuntija voisi osallistua kyseisten asiakirjojen valmisteluun, mutta sillä ei olisi toimivaltaa tehdä sitoumuksia rahoituskeskuksen hankinnoista. Rahoituskeskus voi hankinnan toteutuksessa hyödyntää yhtiön hankintatoimen asiantuntijapalveluita esimerkiksi kilpailutusten organisoimisessa, toteutuksessa ja loppuunsaattamisessa sekä oikeudellista osaamista vaativissa tehtävissä. Yhtiön rahoituskeskukselle annettavat palvelut olisivat esimerkiksi tarjoajien ja tarjousten soveltuvuustarkastusten tekemistä, tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastusta ja erilaisten hankintaan liittyvien selvityspyyntöjen tekemistä. Yhtiö voisi antaa myös hankintoihin liittyvää neuvontaa rahoituskeskukselle sekä tukea rahoituskeskusta neuvonnan antamisessa Business Finlandin asiakkaille tilanteissa, joissa asiakkaat ovat saaneet julkista rahoitusta, jonka johdosta asiakkaalle syntyy velvollisuus noudattaa hankintalakia. Rahoituskeskuksella olisi kuitenkin vastuu Business Finlandin asiakkaille annettavan neuvonnan sisällöstä.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut Hansel Oy:n tehtäviä valtion yhteishankintayksikkönä julkisen hallintotehtävän määrittelyn näkökulmasta. Vaikka hankintojen tekemiseen liittyy myös vahvoja yksityisoikeudellisia piirteitä, perustuslakivaliokunnan mielestä Hanselin tehtävässä yhteishankintayksikkönä painottuvat julkisen hallintotehtävän piirteet. Lisäksi Hanselilla jo olevia ja sille ehdotettuja asiantuntija- ja tukitehtäviä ei perustuslakivaliokunnan mielestä voi kokonaisuutena kuvata sillä tavoin teknisiksi, ettei niissäkin olisi osin kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta (PeVL 15/2019 vp, s. 3). Yhtiön asema poikkeaa kuitenkin Hansel Oy:n asemasta, koska yhtiö ei toimi hankintalain 20 §:ssä tarkoitettuna yhteishankintayksikkönä, eikä se kilpailuta hankintoja itsenäisesti eikä sillä ole vastuuta hankinnan sisällöstä. Yhtiön hankintoja koskevissa tukitehtävissä painottuvat yksityisoikeudelliset piirteet julkisen hallintotehtävän piirteiden sijaan. Yhtiön rahoituskeskukselle tarjoamia hankintoja koskevia tukitoimintoja on ostettavissa muilta markkinoilta toimivilta toimijoilta. Näin ollen yhtiön tukevia tehtäviä, jotka liittyvät rahoituskeskusten julkisten hankintojen toteuttamiseen, ei olisi kuitenkaan katsottava julkisiksi hallintotehtäviksi.

Tietojärjestelmä- ja digitaaliset palvelut

Esityksen 11 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti yhtiön tehtävänä on avustaa rahoituskeskusta tietoturvallisuuden liittyvien velvoitteiden toteuttamisesta. Yhtiö voisi vastata myös eräistä teknisistä tehtävistä liittyen tiedonhallintaan, joilla ei olisi julkisen hallintotehtävän luonnetta, kuten perustietojärjestelmäpalvelut ja järjestelmien digitalisaatio- ja tietojärjestelmäkehitys.

Digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 2 luvussa säädetään viranomaisten digitaalisten palveluiden tarjoamisesta yleisölle. Digitaalisten palveluiden tarjoamisen kokonaisvastuu on rahoituskeskuksella. Yhtiö tuottaa digitaaliset työvälineet ja -alustan asiakastietojen analysointia ja käsittelyä varten sekä operatiivisen toiminnan seurantarjestelmät yhtenä kokonaisuutena sekä rahoituskeskukselle että yhtiölle. Yhtiön tehtäviin ei sisälly julkisen hallintotehtävän piirteitä, koska yhtiön toimittamat palvelut olisivat ostettavissa muilta yksityisiltä tahoilta.

Business Finlandin rahoitusjärjestelmä on kokonaisuudessaan rahoituskeskuksen hallinnassa. Rahoituskeskus voi ostaa järjestelmää koskevat ylläpitopalvelut joko yhtiöstä tai muulta yksityiseltä taholta. Rahoitusjärjestelmän ylläpitotoimintaan ei myöskään arvioida sisältyvän julkisen hallintotehtävän piirteitä.

12.2 Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Pykälän 2 momentti sisältää yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentävän syrjintäkiellon, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä erikseen luetellun tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (ks. HE 309/1993 vp, s. 42–43 ja esim. PeVL 55/2016 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta onkin vakiintuneesti todennut, ettei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn. Keskeistä on, voidaanko kulloisetkin erottelut perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Valiokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, etteivät erottelut saa olla mielivaltaisia eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi (ks. esim. PeVM 11/2009 vp, s. 2 ja PeVL 18/2006 vp, s. 2/II).

Perustuslain yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti vain ihmisiä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Näkökulman merkitys on sitä vähäisempi mitä etäisempi tämä yhteys on (PeVL 14/2015 vp, PeVL 9/2015 vp, PeVL 40/2014 vp, PeVL 11/2012 vp, PeVL 37/2010 vp). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös katsottu, että laissa asetettavien velvollisuuksien koskiessa pörssiyrityksiä tai muita varallisuusmassaltaan huomattavia oikeushenkilöitä lainsäätäjän liikkumavara on omaisuuden suojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuisivat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 74/2018 vp, s. 3, PeVL 9/2008 vp, s. 4, PeVL 10/2007 vp, s. 2, PeVL 54/2005 vp, s. 3, PeVL 32/2004 vp, s. 2, PeVL 61/2002 vp, s. 3–4, PeVL 34/2000 vp, s. 2).

Esityksen 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti yhtiön rahoituskeskuksen toimintaa tukeviin tehtäviin kuuluisi asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitus sekä tätä koskeva neuvonta. Osana näitä tehtäviä yhtiön olisi mahdollista luokitella asiakkaita Business Finlandin sisäisessä järjestelmässä. Luokitus vaikuttaa siihen, mikä on kyseisen asiakkaan asiakkuuden hoitomalli ja kuinka paljon Business Finlandin resursseja kohdennetaan tiettyyn asiakkaaseen. Yhtiön tekemällä asiakkaiden luokittelulla ei olisi kyse valinnasta Business Finlandin asiakkaiksi eikä luokittelulla olisi vaikutusta asiakkaan oikeuksiin hakea rahoitusta Business Finlandilta. Yhtiön

tekemä luokittelu voi kuitenkin tosiasiallisesti johtaa asiakkaiden erilaiseen kohteluun. Näin ollen esitystä on arvioitava perustuslain 6 §:n näkökulmasta.

Business Finlandin palveluita käyttävät asiakkaat ovat pääasiallisesti oikeushenkilöitä, kuten yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita. Jos asiakas on kooltaan tai varallisuusmassaltaan suuri, voidaan arvioida että yhdenvertaisuussäännöksen merkitys jää vähäiseksi luonnollisten henkilöiden oikeusaseman osalta. Puolestaan kooltaan tai varallisuusmassaltaan pienten asiakkaiden osalta yhdenvertaisuussäännöksellä voi olla suurempi välillinen vaikutus luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Suurin osa Business Finlandin uusista innovaatio- ja investointirahoituksen yritysasiakkaista oli pk-yrityksiä tai mikroyrityksiä vuosina 2017–2021².

Esityksessä asiakkaiden luokittelua olisi pidettävä perusteltuna, koska asiakkaiden ominaisuuksissa ja kyvykkyyksissä on eroja. Asiakkaat eroavat toisistaan esimerkiksi koonsa, toimialansa, elinkaarensa sekä kasvu- ja kansainvälistymissuunnitelmien perusteella, minkä vuoksi asiakkaiden palvelemiseen on tarpeen soveltaa erilaisia asiakkuuden hoitomalleja ja tarjota asiakkaille erilaisia palveluita näiden tarpeiden perusteella. Arvioinnissa on myös huomioitava, ettei asiakkailla ole subjektiivista oikeutta saada tiettyjä Business Finlandin palveluita (vrt. PeVL 46/2006 vp, s. 2). Asiakkaiden erilainen kohtelu on myös perusteltua Business Finlandin resurssien tehokkaan käytön, toiminnan vaikuttavuuden ja palveluiden tarkoituksenmukaisen suuntaamisen vuoksi. Koska päätös asiakkaan luokittelusta ei vaikuttaisi tämän oikeuksiin hakea Business Finlandin rahoitusta tai siihen, kuinka tämän rahoitushakemusta käsitellään, asiakkaiden erilaista kohtelua Business Finlandin palvelumallissa ei olisi katsottava kohtuuttomaksi. Rahoituksen myöntäminen asiakkaille perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön. Rahoituskeskus on vahvistanut lainsäädäntöä täydentävät rahoituskriteerit, jotka määrittävät, ketkä asiakkaista saavat rahoitusta ja minkälaisia palveluja asiakkaat saavat. Yhtiön työntekijät soveltavat rahoituskeskuksen vahvistamia rahoituskriteerejä määrittäessä asiakkuuden hoitomallia. Näiden syiden vuoksi asiakkaiden erilaista kohtelua ei olisi katsottava mielivaltaiseksi.

12.3 Yksityiselämän suoja

Esityksen 16 §:n 2 momentissa, 16 a §:ssä ja 16 b §:ssä säädetään rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeuksista. Näin ollen esitys on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä tarkoitetun yksityiselämän suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisella on oikeus yksityiselämän suojaan. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lisäksi henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suojaan koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvattuun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä. Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4). Perustuslakivaliokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla. (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 4–8, PeVL 31/2017 vp, s. 3–4, PeVL 5/2017 vp, s. 9 ja PeVL 38/2016 vp, s. 4). (PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen

² Business Finlandin tilinpäätös 2021, s. 55.

suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaanti-oikeus ulottuu ja miten tiedonsaanti-oikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (PeVL 15/2018 vp). Viranomaisen tietojensaanti-oikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 ja siinä viitatus lausunnot). Esityksessä ei rajata tarkasti rahoituskeskuksen tiedonsaanti-oikeuksien piiriin kuuluvia tietoja, mutta esitetyt tiedonsaanti-oikeudet olisivat sidottu välttämättömyys- tai tarpeellisuusedellytykseen rahoituskeskuksen tehtävien hoidon osalta.

Nykytilassa rahoituskeskuksen ja yhtiön henkilöstöhallinto on yhteinen, mistä johtuen myös henkilöstörekisteri on yhdistetty. Henkilöstörekisterin osalta rahoituskeskus ja yhtiö toimivat yhteisrekisterinpitäjinä. Yhteisrekisterinpitäjäys edellyttää, että molemmilla yhteisrekisterinpitäjillä on laillinen käsittelyperuste. Henkilöstön henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuoja-asetus*) 6 artiklan 1 kohdan f alakohtaan, jonka perusteella yhdistetty henkilöstöhallintoa voidaan pitää kyseisessä artiklassa tarkoitettuna oikeutettuna etuna. Rahoituskeskus ja yhtiö voivat käsitellä henkilöstörekisterissä oman henkilöstönsä ja sopimuskumppaneidensa tietojen lisäksi myös toistensa henkilöstön ja sopimuskumppaneiden tietoja. Henkilöstön työsuhtetietojen käsittelyperuste voi olla töiden järjestelyyn ja johtamiseen liittyvä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukainen oikeutettu etu tai jossain tapauksissa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c kohdan mukainen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen.

Henkilöstön terveydentilaa koskevien henkilötietojen käsittelyperusteet ovat työnantajan osalta rajattu yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 5 §:n mukaisiin käsittelyperusteisiin. Lisäksi työnantajan oikeutta terveydentilaa koskien tietojen luovuttamiseen rajoitetaan muussa lainsäädännössä. Rahoituskeskus ja yhtiö voisivat käsitellä yhteisrekisterinpitäjinä henkilöstön terveyttä koskevia tietoja, jotka kuuluvat tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin. Mikäli ei-työntekijä-asemassa oleva yritys tai laitos käsitelisi toisen organisaation työntekijöiden terveydentilaa koskevia henkilötietoja yhteisrekisterinpitäjän asemassa, tulee kyseisen organisaation perustaa käsittely johonkin tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiä koskevaan käsittelyperusteeseen. Tältä osin terveystietojen käsittely rahoituskeskuksessa ja yhtiössä perustuisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaiseen perusteeseen, joka koskee erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä ennalta ehkäisevää tai työterveydenhuoltoa koskevia tarkoituksia varten ja työntekijän työkyvyn arviointia.

Edellä esitetyn perusteella hallitus toteaa, että ehdotukseen liittyy perustuslain säännösten toteutumisen kannalta periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä esitykseen sisältyvien julkisen hallintotehtävien osakeyhtiöön tapahtuvien siirtojen vuoksi. Hallitus katsoo kuitenkin, että esitys voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017) 14 §:n 5 momentti,
muutetaan lain 1 §:n 4 momentti, 13 §, 14 §, 15 §, 16 § sekä
lisätään lakiin uusi 11 §:n 1 momentin 7 kohta ja 2–4 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 5 momentiksi, uusi 11 a §, 14 a § ja 16 a § seuraavasti:

1 §

Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus

Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi Business Finland Venture Capital Oy:tä.

11 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävänä on edistää:

7) ulkomaisten osaajien maahanmuuttoa Suomeen.

Yhtiön tehtäviin kuuluvat rahoituspäätöksiä koskevat 14 §:n 2 ja 3 momentin mukaiset tehtävät.

Yhtiön tehtäviin kuuluvat seuraavat rahoituskeskuksen toimintaa tukevat tehtävät:

- 1) 14 §:ssä tarkoitettujen rahoituskeskuksen rahoituspäätösten valmisteluun liittyvä, markkinoita sekä asiakkaita ja näiden hankkeita koskevien tietojen kerääminen, arviointi ja analysointi sekä edellä tarkoitettuihin tietoihin liittyvien selvitysten tekeminen;
- 2) asiakkaiden palvelutarpeiden kartoittaminen sekä tätä koskeva neuvonta;
- 3) valmistelevat tehtävät, jotka liittyvät viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 20 §:n mukaisiin tehtäviin;

4) ulkomaalaislain (XX/2022) 80 §:n 1 momentissa ja 80 b §:n 2 momentissa tarkoitettuihin lausuntoihin liittyvien tietojen arviointi ja analysointi sekä näihin liittyvien selvitysten tekeminen;

5) avustaminen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 13 – 17 §:n mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi.

Yhtiön 3 momentin mukaisiin tehtäviin ei sisälly päätösvaltaa rahoituskeskuksen lain 14 §:n 1–2 momentissa tarkoitetuista rahoituspäätöksistä tai toimivaltaa antaa ulkomaalaislain 80 §:n ja 80 b §:ssä tarkoitettuja lausuntoja. Yhtiön 3 momentin mukaiset tehtävät eivät vaikuta rahoituskeskukselle kuuluviin viranomaisen velvollisuuksiin.

Yhtiön tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

11 a §

Yhtiön kansainväliset edustamistehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö tai rahoituskeskus voi valtuuttaa tehtäviään koskevissa asioissa yhtiön edustamaan Suomen valtiota kansainvälisissä organisaatioissa tai vastaavissa kansainvälisissä tehtävissä lukuunottamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitetuissa komiteoissa, Euroopan avaruusjärjestön neuvostossa, teollisuuspolitiikkakomiteassa tai hallinto- ja talouskomiteassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisistä organisaatioista tai vastaavista kansainvälisistä tehtävistä, joissa yhtiö ei voi edustaa Suomen valtiota.

13 §

Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskus ja yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään yhtiön 11 §:ssä ja 11 a §:ssä määriteltyihin tehtäviin perustuvat toimenpiteet ja niistä sille vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma rahoituskeskuksen ja yhtiön tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

14 §

Rahoituspäätökset

Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettujavaltionavustuksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä sekä valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston asetuksella annettussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtionavustuksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei yksittäisen päätöksen osalta ylitä 100 000 euroa yhtä yritystä kohden. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtionavustuksen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä rahoituksen saajiin kohdistuvista tarkastuksista. Rahoituskeskus päättää myöntämänsä lainan maksatuksen keskeytyksestä ja lainan määräämisestä takaisinmaksettavaksi.

14 a §

Yhtiön palveluksessa olevan virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu

Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 11 §:n 2–3 momentissa ja 11 a §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

15 §

Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön 14 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen

Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön 14 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua rahoituskeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

16 §

Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen

Rahoituskeskus valvoo yhtiön toimintaa ja voi tarkastaa yhtiön valtionavustustoimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Yhtiön on annettava salassapitosäännösten estämättä ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Lisäksi rahoituskeskuksella on oikeus saada yhtiöltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän muiden lakisäätteisten tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä. Yhtiöllä on oikeus saada ministeriöltä ja rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

Yhtiön palveluksessa oleva henkilö ei saa ilmaista tai luovuttaa sivulliselle rahoituskeskukselta 16 §:n 2 momentin perusteella saamiaan salassa pidettäviä tietoja, eikä käyttää niitä omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä tietoja saavat yhtiössä käsitellä vain ne henkilöt, joiden työtehtäviin näiden tietojen käsittely kuuluu.

16 a §

Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeus Maahanmuuttovirastolta

Rahoituskeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta Maahanmuuttovirastolta ulkomaalaislain 80 b §:n 2 momentin perusteella sen käsiteltäväksi tulevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot jatkolupahakemuksesta ja sen liitteistä.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 20 . _____

Helsingissä x.x.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Laki

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017) 14 §:n 5 momentti,
muutetaan lain 1 §:n 4 momentti, 13 §, 14 §, 15 §, 16 § sekä
lisätään lakiin uusi 11 §:n 1 momentin 7 kohta ja 2–4 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 5 momentiksi, uusi 11 a §, 14 a § ja 16 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

*Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama
Business Finland kokonaisuus*

*Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama
Business Finland kokonaisuus*

Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi Tekes Pää-
omasijoitus Oy:tä.

Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi *Business
Finland Venture Capital* Oy:tä.

11 §

11 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävänä on edistää:

Yhtiön tehtävänä on edistää:

7) *ulkomaisten osaajien maahanmuuttoa
Suomeen.*

*Yhtiön tehtäviin kuuluvat rahoituspäätöksiä
koskevat 14 §:n 2 ja 3 momentin mukaiset teh-
tävät.*

*Yhtiön tehtäviin kuuluvat seuraavat rahoi-
tuskeskuksen toimintaa tukevat tehtävät:*

*1) 14 §:ssä tarkoitettujen rahoituskeskuksen
rahoituspäätösten valmisteluun liittyvä,
markkinoita sekä asiakkaita ja näiden hank-
keita koskevien tietojen kerääminen, arviointi*

ja analysointi sekä edellä tarkoitettuihin tietoihin liittyvien selvitysten tekeminen;

2) asiakkaiden palvelutarpeiden kartoittaminen sekä tätä koskeva neuvonta;

3) valmistelevat tehtävät, jotka liittyvät viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 20 §:n mukaisiin tehtäviin;

4) ulkomaalaislain (XX/2022) 80 §:n 1 momentissa ja 80 b §:n 2 momentissa tarkoitettuihin lausuntoihin liittyvien tietojen arviointi ja analysointi sekä näihin liittyvien selvitysten tekeminen;

5) avustaminen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 13 – 17 §:n mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi.

Yhtiön 3 momentin mukaisiin tehtäviin ei sisälly päätösvaltaa rahoituskeskuksen lain 14 §:n 1–2 momentissa tarkoitetuista rahoituspäätöksistä tai toimivaltaa antaa ulkomaalaislain 80 §:n ja 80 b §:ssä tarkoitettuja lausuntoja. Yhtiön 3 momentin mukaiset tehtävät eivät vaikuta rahoituskeskukselle kuuluviin viranomaisen velvollisuuksiin.

Yhtiön tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Yhtiön tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

11 a §

Yhtiön kansainväliset edustamistehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö tai rahoituskeskus voi valtuuttaa tehtäviään koskevissa asioissa yhtiön edustamaan Suomen valtiota kansainvälisissä organisaatioissa tai vastaavissa kansainvälisissä tehtävissä lukuunottamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitetuissa komiteoissa, Euroopan avaruusjärjestön neuvostossa, teollisuuspolitiikkakomiteassa tai hallinto- ja talouskomiteassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisistä organisaatioista tai vastaavista kansainvälisistä tehtävistä, joissa yhtiö voi edustaa Suomen valtiota.

Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskus ja yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään yhtiön lakisääteisiin tehtäviin perustuvat toimenpiteet ja niistä sille vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma rahoituskeskuksen ja yhtiön tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

Rahoituskeskus ja yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään yhtiön *11 §:ssä ja 11 a §:ssä määriteltyihin* tehtäviin perustuvat toimenpiteet ja niistä sille vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma rahoituskeskuksen ja yhtiön tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

14 §

14 §

Rahoituspäätökset

Rahoituspäätökset

Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettuja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä, sekä valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettuja valtionavustuksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä sekä valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtionavustuksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei yksittäisen päätöksen osalta ylitä 100 000 euroa *yhtä yritystä kohden*. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä.

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtiontuen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä tuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön *myöntämän* valtionavustuksen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä *rahoituksen* saajiin kohdistuvista tarkastuksista. *Rahoituskeskus päättää myöntämänsä lainan maksatuksen keskeytyksestä ja lainan määräämisestä takaisinmaksettavaksi.*

Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tässä laissa säädettyjä julkisia hallintotehtäviä.

14 a §

Yhtiön palveluksessa olevan virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu

Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 11 §:n 2–3 momentissa ja 11 a §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

15 §

15 §

Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtioneuvostokäytännön tekemään päätökseen

Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön 14 §:n 2 momentissa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen

Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtioneuvostokäytännön tekemään päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua rahoituskeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön 14 §:n 2 momentissa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua rahoituskeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

16 §

16 §

Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen

Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen

Rahoituskeskus valvoo yhtiön toimintaa ja voi tarkastaa yhtiön valtioneuvostokäytännön toimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Rahoituskeskus valvoo yhtiön toimintaa ja voi tarkastaa yhtiön valtioneuvostokäytännön toimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Yhtiön on annettava salassapitosäännösten estämättä ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Yhtiöllä on oikeus saada ministeriöltä ja rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Yhtiön on annettava salassapitosäännösten estämättä ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Lisäksi rahoituskeskuksella on oikeus saada yhtiöltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän muiden lakisäätöiden tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä. Yhtiöllä on oikeus saada ministeriöltä ja rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien

Voimassa oleva laki

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

Ehdotus

hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

Yhtiön palveluksessa oleva henkilö ei saa ilmaista tai luovuttaa sivulliselle rahoituskeskukselta 16 §:n 2 momentin perusteella saamia salassa pidettäviä tietoja, eikä käyttää niitä omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä tietoja saavat yhtiössä käsitellä vain ne henkilöt, joiden työtehtäviin näiden tietojen käsittely kuuluu.

16 a §

***Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeus
Maahanmuuttovirastolta***

Rahoituskeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta Maahanmuuttovirastolta ulkomaalaislain 80 b §:n 2 momentin perusteella sen käsiteltäväksi tulevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot jatkolupahakemuksesta ja sen liitteistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. .